

ger kommer frem, og vi synes også, man burde gå langt videre. Vi mener faktisk, at de nuværende danske statsborgere har krav på helt klart at vide, hvad det er for nogle mennesker, Folketinget vil give dansk statsborgerskab, og derfor ser vi ingen problemer i, at offentligheden får kendskab til de enkelte personer. Vi ser ingen problemer i, at folk kender grundlaget for, at den enkelte får dansk indfødsret, og derfor mener vi også, at man burde foretage en behandling af hver enkelt, der søger dansk indfødsret, én for én her i Folketingssalen. De partier, der mener, det er fuldstændig fjollet, at der er nogle, der så ikke kan få dansk indfødsret efter de nugældende bestemmelser, ville jo få en glimrende mulighed for at vise i praksis, på hvilket grundlag de personer, som partierne ønsker at give dansk indfødsret, får det.

Men jeg tror i virkeligheden ikke, man tør tage den diskussion. Jeg tror ikke, man tør vise i åbenhed her i Folketingssalen, hvad det egentlig er, der foregår bag lukkede døre i dag, og derfor skal jeg bare sluttelig opfordre til, at det engang må blive til virkelighed, at en sådan behandling kommer til at finde sted.

Steen Gade (SF):

Det er jo oplagt, at der er mange, der bruger kræfter på at skabe en helt fejlagtig opfattelse i befolkningen.

F.eks. prøver Dansk Folkeparti og fru Inge Dahl-Sørensen fra Venstre at give det indtryk, at det er utrolig let at blive dansk statsborger. Det er i virkeligheden, som hr. Søren Søndergaard sagde, utrolig svært, men der er altså nogle, der bl.a. ved at bruge disse begreber som massetildeling, som det blev sagt før her fra talerstolen, helt bevidst – og det er det værste – søger at skabe en fejlagtig opfattelse hos den danske befolkning.

Men grunden til, at jeg tager ordet, er, at jeg vil spørge Venstre og De Konservative, om det, at man ikke endnu har taget ordet i dag, er et signal fra Venstre og De Konservative om, at man vil fastholde den måde at behandle sagerne på, som vi har behandlet dem på tidligere – grundigt og individuelt i Indfødsretsudvalget – og at man ikke vil hænge nogen personer ud her i salen. Det bør Venstre og De Konservative svare på i dag, hvor vi har første behandling af lovforslaget. Vi må have det svar fra Venstre og De Konservative: Vil man forlade den praksis, vi indtil nu har kørt her i Folketinget?

Jeg spørger ikke ud i den blå luft. Jeg spørger, fordi fru Inge Dahl-Sørensen optrådte i fjernsynet og sagde, at nu skal alt laves om. Hun sagde akkurat det samme i fjernsynet, som hr. Kristian Thulesen Dahl har sagt i dag. Jeg håber, det er anstændigheden og ikke fru Inge Dahl-Sørensen, der har vundet i Venstre, og at anstændigheden har vundet hos De Konservative, og at det er derfor, man ikke tager ordet i dag og siger det, fru Inge Dahl-Sørensen sagde i fjernsynet. Jeg synes, det bør siges her fra talerstolen i dag, at det er anstændigheden, der har vundet hos Venstre og De Konservative, og hvis det ikke bliver sagt, håber jeg alligevel, det er tilfældet.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 21: Forslag til lov om Domstolsstyrelsen.
Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 9/10 97).

Sammen med denne sag foretoges:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 22: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, tjenestemandsløven og forskellige andre love. (Rekruttering af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelse af en domstolsstyrelse m.v.).
Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 9/10 97).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Da mit partis ordfører, fru Dorte Bennedsen, ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på hendes vegne sige følgende:

Med disse lovforslag står vi over for den største reform inden for retsvæsenet i mange årtier. Forslagene lægger op til en fuldstændig nyordning af domstolenes forhold med det formål at styrke deres selvstændighed og uafhængighed.

Det er vel her ved debattens start værd at understrege, at ingen – heller ikke de stærkeste kritikere – har hævdet, at der i det nuværende system i praksis har været eksempler på, at domstolene ikke har været uafhængige i deres virke. Der har derimod været relativt bred enighed om, at det ud fra rent principielle synspunkter er betænkeligt, at domstolene er underlagt en tættere administrativ og budgetmæssig styring fra den udøvende magt. Sådanne overvejelser var også medvirkende til nedsettelsen af Domstolsudvalget, og de foreliggende forslag bygger da også med nogle få undtagelser på dette udvalgsarbejde.

Socialdemokratiet kan fuldt ud støtte de to lovforslag, som nu er fremsat, herunder også at Procesbevillingsnævnet lægges ind under Domstolsstyrelsen. Det er ikke nogen hemmelighed, at der, både mens Domstolsudvalget arbejdede og i tiden efter afgivelsen af dets betænkning, har været nogle temaer, som har været genstand for relativt stor diskussion, og jeg vil godt kommentere nogle af dem her i dag.

Hovedsigtet har som nævnt været en selvstændiggørelse af domstolene, men debatten er gået på, hvor i det offentlige system Domstolsstyrelsen skal placeres. De to hovedmodeller har været enten ind under Folketinget eller i det ministerielle system. Vi deler fra Socialdemokratiets side fuldt ud de synspunkter, Domstolsudvalget er fremkommet med, herunder at en placering direkte under Folketinget indebærer en risiko for en politisering af domstolene, som kan bringe deres uafhængighed i fare. Vi har også noteret os, at et enstemmigt udvalg anbefaler, at domstolene fortsat skal høre til i det ministerielle system.

Debatten er også gået på, hvorvidt Statsministeriet eller Justitsministeriet skulle være ressortministerium, og her kunne man egentlig nøjes med at svare, at det er statsministerens suveræne ret at bestemme ressortfordelingen.

Men jeg vil godt føje til, at dels er Socialdemokratiet modstander af at gøre Statsministeriet til et egentligt ressortministerium i højere grad, end tilfældet er i dag, og dels finder vi, at med den foreslåede model, hvor ministeren ikke har nogen instruktionsbeføjelse over for Domstolsstyrelsen, er det naturligt og også ubetænkeligt, at domstolene fortsat er knyttet til Justitsministeriet. Ønsket om domstolenes selvstændiggørelse er bl.a. realiseret ved, at ministeren ikke har beføjelse over for domstolene.

På et enkelt punkt har der været problemer, nemlig i relation til bestyrelsesloven, hvorefter der ved indstilling til offentlige styrelser skal indstilles en mand og en kvinde, og hvor det derefter er ministerens pligt at sikre en balance mellem kønnene. Konflikten mellem de to lovgivninger er løst ved, at paragrafferne 2 og 3 i bestyrelsesloven ikke skal gælde ved indstillinger til bestyrelsen for Domstolsstyrelsen, men til gengæld er § 1 fortsat gældende, således at de indstillede parter har pligt til at medvirke til en alsidig sammensætning. Jeg skal ikke lægge skjul på, at det ikke kun er Socialdemokratiets håb, men også forventning, at de indstillende parter lever op til denne forudsætning.

Også når det gælder L 22 om dommerrekruttering, kan vi give vores tilslutning. Det er vores principielle opfattelse, at det vil være rigtigt at få et bredere rekrutteringsgrundlag for nye dommere end det, som har været dominerende hidtil, og vi har derfor med tilfredshed noteret os, at der vil blive igangsat forsøg, som vil gøre det nemmere for advokater at virke som konstituerede dommere. Forhåbentlig vil disse nye muligheder føre til, at flere praktiserende advokater får lyst til at søge ind ved domstolene, og dermed skulle vi gerne få et dommerkorps med en bredere samfundsmæssig baggrund og erfaring.

Der har som bekendt også været en længere debat om dommeres bierhverv og deres indtægter herfra. For os at se er den størst mulige gennemsigtighed på dette felt vigtig ud fra en retssikkerhedsmæssig synsvinkel. I den sammenhæng er det især vigtigt, at dommerens bibeskæftigelse både har været ude for en habilitetsvurdering og en vurdering af, om den for den enkelte dommer har et omfang, der får indflydelse på hovederhvervet. Efter vores vurdering er dette mål fuldt ud nået med den foreslåede indberetningsordning, hvor oplysninger om hverv bliver undergivet offentlig indsigt, også fordi det er kombineret med, at retspræsi-

denten får mulighed for i helt konkrete tilfælde om fornødent at gribe ind og beslutte, at en dommer ikke må påtage sig bibeskæftigelse uden forudgående tilladelse.

Spørgsmålet om offentlighed omkring indtægter har også været et varmt tema. Selv om vi i Socialdemokratiet har sympati for det flertal i Domstolsudvalget, som ønsker, at disse indtægter bør offentliggøres, må vi jo erkende, at det er et helt nyt og langt skridt at gå, ikke mindst når det ikke engang har været muligt at samle et flertal i dette hus for, at MF'eres bierhverv, endsige indtægterne ved bierhvervet, skulle være tilgængelige. Vi må nok sige, at på den baggrund er vi absolut tilfredse med det kompromis, at dommerne får pligt til at indbetale indtægter til retspræsidenten, som derved får bedre muligheder for at kunne føre kontrol med bijobben, idet vi går ud fra, at retspræsidenterne aktivt vil bruge de instrumenter, de dermed får i hænde, til gavn for både dommerstanden og brugerne af vores domstole.

Jeg skal ikke kommentere de to forslag yderligere, men blot sige, at vi er enige i både helheden og detaljerne i forslagene, og vi anser deres gennemførelse for et meget stort fremskridt i vores retssystem.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er bare til et enkelt punkt, hvor jeg erkender, at vi sandsynligvis har tabt på forhånd, men bare for at det, der blev sagt, ikke skal stå alene som det vitterlige vås, det er.

Jeg ved godt, at det ikke er fru Lissa Mathiasen, der er ordfører; men tanken om, at domstolene skulle sortere under Folketinget, som det så kønt hedder, har aldrig nogen sinde været tænkt, og ingen har overhovedet forestillet sig noget med, at Folketinget skulle have nogen som helst beføjelser og da slet ikke begynde at styre noget.

Man har et tilsvarende system i de føderale domstole i USA, og der er ikke tale om, at Kongressen kan forgribe sig på domstolene. Advokatrådets Menneskerettighedsudvalg foreslog faktisk den løsning, og jeg vil nok sige, at den er altså ikke helt så komisk, som den blev gjort til i Socialdemokratiets ordførertale. Lad det være sagt, sådan lidt kvalificeret, at det ikke er på det niveau, vi skal diskutere, og at der ikke er tale om, at Folketinget skal blande sig i domstolenes arbejde.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt sige til fru Margrete Auken, at der har ikke fra min side været lagt op til hverken at gøre det komisk eller på anden måde latterliggøre det. Jeg har klart givet udtryk for, at det for os at se ville være meget betænkeligt, hvis muligheden for at kunne politisere om noget så afgørende som det, der er tale om her, kunne foreligge. Derfor har vi været optaget af at holde den del fuldstændig ude af diskussionen, og det er baggrunden for, at vi til fulde kan støtte det, der her er lagt op til fra ministerens side.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Nu kommer de altså til at sortere under Justitsministeriet, og jeg håber da, at modellen er blevet sådan, at det er ganske udelukket – selv om de er under Justitsministeriet – at en politisk magtfaktor, som Justitsministeriet jo er, på nogen måde kan komme til at øve politisk indflydelse på domstolene.

Men selv om kampen sandsynligvis, jeg havde nær sagt på forhånd er tabt, og selv om jeg ikke skal bruge grimme ord til fru Lissa Mathiasen, er vi altså i den platte ende af diskussionen. Der er ingen, som seriøst er gået ind i denne debat, der forestiller sig, at man laver en konstruktion, hvor det overhovedet er muligt for Folketinget at øve indflydelse på domstolene, ligesom jeg går ud fra, at det heller ikke på nogen måde vil være muligt for Justitsministeriet eller et andet ministerium at øve indflydelse på domstolene i den konstruktion, vi har nu, uanset om den i gåseøjne bliver lagt under.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg er altså nødt til at sige til fru Margrete Auken, at det kan da godt være, der ikke var den totale bevågenhed, og der var også lidt støj i salen i forbindelse med, at jeg holdt min ordførertale. Men det, der er afgørende, og det, jeg også præciserede i min ordførertale, er netop, at der samtidig – og derfor finder vi det ubetænkeligt – ikke ligger nogen instruktionsbeføjelse til ministeren i forbindelse med indstillingen, og som følge deraf er vi enige i forslaget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Justitsministeren kalder disse lovforslag for skelsættende forslag, og det er så sandt, som

det er sagt. Det er måske derfor, at Folketings-salen er næsten tom, og at debatten ikke vil tage ret lang tid. Da det er skelsættende og meget overordnede forslag, skal jeg også nok dy mig for at gå ned i detaljerne og tage endelig stilling til dem i dag.

Det er jo, som det fremgår af bemærkningerne, et spørgsmål om de øverste statsorganer – den udøvende, den lovgivende og den dømmende magt – og forslaget tilsigter at selvstændiggøre, uafhængiggøre domstolene på en mere synlig måde, end tilfældet er i dag. Lad mig sige, som jeg også sagde under debatten om Justitsministeriet for et års tid siden: Vi har ikke nogen problemer i Venstre med domstolene. Vi har tillid til, at domstolene er uafhængige, men kan man finde en konstruktion, der synliggør det, vil vi selvfølgelig meget gerne være med til at se på det.

En mulighed er Domstolsstyrelsen; der kan være mange fordele ved det, specielt administrativt. Det har jo altid været sådan, at Justitsministeriet hverken kan eller skal begynde at fortælle domstolene for meget om deres måde at administrere på, men det var måske en god idé, hvis vi fik en styrelse, der kunne gøre det. Jeg kan godt se nogle rationaliseringsfordele i det.

Der tales om et bredere rekrutteringsgrundlag. Det tilsluttede vi os allerede for et år siden. Det kan måske være vanskeligt med de dommerlønninger, der er, men jeg synes, det var ønskeligt, om både advokater, universitetsjurister og jurister fra administration og Folketing også kunne kvalificere sig til dommerstillinger. Så at man angiver, at der skal være en bredere rekruttering, har vi ikke nogen problemer med.

Men Domstolsstyrelsen, som altså i hvert fald har nogle administrative fordele, er jo en sær konstruktion, som vi er nødt til at se nærmere på. Det kan jo ikke være nogen hemmelighed, at grundlovens § 3 ikke er udtømmende i sin beskrivelse af det parlamentariske system.

Magtfordelingen bygger på, at Folketinget skal kunne drage en minister til ansvar, og her er problemet. Det er hovedproblemet. Som ældgammelt parlamentarisk parti er vi selvfølgelig meget optaget af, at Folketinget kan gøre det parlamentariske ansvar gældende, og hvordan gør man det, når det drejer sig om uafhængige domstole, som altså på en eller anden måde skal have nogle bevillinger? Hvis Folketinget fastslår, at berammelsestiden skal nedsættes i voldssager, hvordan gør man så et ansvar gæl-

dende, hvis domstolene ikke retter sig efter det? Det er meget fyldige lovforslag, vi har fået, vi har en betænkning, vi har nogle lange hørings-svar, og man har også forsøgt at dyrke det her, men jeg ser ikke et endeligt svar på en tilfredsstillende løsning, og jeg må også sige ærligt, at jeg ikke kan se løsningen i dag, men jeg går ud fra, at ministeren er lige så optaget af at få det spørgsmål løst, som vi er i Venstre. Og med den diskussion, vi har haft i de senere dage om lovgivningsprocessen, de bøger, der er skrevet om, at Folketinget skal være mere synligt, osv., går jeg ud fra, at vi er helt enige om, at nu drejer det sig ikke bare om, at vi henviser til betænkningen og til de skrivelser, der ligger i sagen; nu må vi i Retsudvalget have en åben drøftelse af, hvordan vi løser det dilemma, at vi er enige om, at vi godt vil være med til synliggøre domstolenes uafhængighed, samtidig med at vi altså ikke kan give slip på det parlamentariske princip. Det bliver ikke nogen let sag, hr. justitsminister, og derfor forventer vi heller ikke noget svar i dag, men blot et tilsagn om, at vi kan hjælpe hinanden med den sag.

Så har der jo været talt meget om bijob, og nogle aviser synes jeg nærmest kører en hetz mod dommerne. Vi deltager ikke i den hetz, men vi finder det helt naturligt også i forbindelse med diskussionen om ressourcer til domstolene, at få gjort op, hvad det er for job, dommerne har ved siden af. Mange af dem, de har, er jo noget, vi selv har pålagt dem ved, at Folketinget har oprettet råd og nævn. Vi ved også, at arbejdsmarkedets parter er meget optaget af, at de på en hurtig, effektiv, juridisk forsvarlig – og diskret – måde kan få truffet afgørelser, hvor hele autoriteten ligger i, at de træffes af en dommer, man har tillid til. Så lad os endelig få frem, hvordan belastningen på domstolene er.

Men at det kun skal være et spørgsmål om, at man skal snage i, hvad en enkelt dommer tjener, det ser vi ikke noget formål med. Det må være det principielle, der tæller.

Men som sagt glæder vi os til et meget grundigt udvalgsarbejde, og hovedproblemet for Venstre er, hvordan vi forener disse to helt grundlæggende folkestyreprincipper om uafhængige domstole og Folketingets muligheder for at gøre et parlamentarisk ansvar gældende.

Brian Mikkelsen (KF):

Da den konservative ordfører, fru Gitte Seeberg, ikke har mulighed for at være til stede i Folketinget i dag, skal jeg på vegne af Det

Konservative Folkeparti fremlægge vores synspunkter på de to lovforslag.

For så vidt angår forslaget om oprettelse af en domstolsstyrelse, er vi fra konservativ side meget skeptiske. Forslaget er jo en udløber af den debat om magtens tredeling, hvor Justitsministeriet har måttet stå for skud med mange forskellige påstande om sammenspisthed og om, at det skulle være uforeneligt med principperne i grundloven, at justitsministeren har domstolene under sig.

At justitsministeren har domstolene som ressortområde, har efter min mening aldrig givet anledning til andet end teoretiske problemer. Det har justitsministeren jo også selv anført i bemærkningerne til lovforslag nr. L 21, hvor der står:

»Regeringen finder endvidere anledning til at pege på, at der ikke er belæg for, at den omstændighed, at Justitsministeriet indtil nu har haft administrationen af både domstole, politi og anklagemyndighed under sit ressort, har givet anledning til en sammenblanding af den dømmende og den udøvende magt. Justitsministeriet har . . . således fuldt og helt respekteret hensynet til domstolenes uafhængighed.«

Det afgørende for os er domstolenes uafhængighed i relation til de domme, der bliver afsagt, det er ikke den administrative uafhængighed, som der ved lovforslaget om oprettelse af en domstolsstyrelse er lagt op til. Det, der adskiller regeringens tanker på det her område fra De Konservatives tanker, er spørgsmålet om ministerens ansvar. Det er for os helt væsentligt.

Ved forslaget lægges hele ansvaret over til den foreslåede Domstolsstyrelse. Ministeren fratages instruktionsbeføjelser og det administrative ansvar for domstolene.

Vi mener, at det er vigtigt at holde fast i ministeransvaret. Hvordan sikrer vi os, at berammelsestiderne ikke løber løbsk, og hvordan sikrer vi os, at det rent bevillingsmæssigt ikke løber løbsk? Hvad hvis bestyrelsen ikke kan holde budgetter og økonomi? Ministeren kan ikke afskedige hele bestyrelsen, hvis uansvarlighed viser sig. Han kan alene indbringe spørgsmålet om afsættelse af enkelte bestyrelsesmedlemmer, hvis bestyrelsesmedlemmer gør sig skyldige i grov forsømmelse. Forsømmelse i al almindelighed er således ikke tilstrækkeligt.

Forslaget vil med andre ord betyde en fuldstændig udhuling af ministeransvaret. Justitsministeren skal ikke længere stå til ansvar over

for Folketinget. Hvis Folketinget vil have svar på spørgsmål, der vedrører domstolene, skal justitsministeren være budbringer mellem domstolsstyrelse og folketing, men intet selvstændigt ansvar have.

Jeg skal i den forbindelse også pege på de betænkeligheder, bl.a. Rigsrevisionen har peget på. Vedtages forslaget uændret, rejser det efter konservativ opfattelse spørgsmålet, om Rigsrevisionen og Statsrevisorerne overhovedet kan udføre deres opgave på betryggende vis i forhold til den nye styrelse.

Med andre ord: Vi mener ikke, at det her forslag vil medføre særlig meget positivt. Hensynet til den daglige administration og det politiske ansvar vejer for os tungere end det, vi opfatter som en pseudodiskussion om magtens tredeling. Som jeg nævnte tidligere: Vi kan i hvert tilfælde ikke se, at der har været eksempler på, at der skulle have været nogen problemer tidligere.

Meldingen fra Det Konservative Folkeparti er derfor helt klar: Når det gælder udnævnelse og rekruttering, kan vi i store træk følge forslaget; det vender jeg tilbage til. Når det gælder domstolenes administrative og bevillingsmæssige beføjelser, er vi ganske uenige; men vi går ud fra, at regeringen ønsker et bredt politisk grundlag for denne lovgivning, og at ministeren er indstillet på at forhandle det her spørgsmål. For os er det ganske afgørende, at der fortsat gælder et ministeransvar i forhold til økonomiske og forvaltningsmæssige dispositioner.

Så vil jeg vende mig til det andet lovforslag, nr. L 22, som indeholder dels redaktionelle ændringer i forbindelse med L 21, dels en række nye forslag.

Der er seks nye forslag:

Det foreslås, at dommere rekrutteres bredere, end tilfældet er i dag. Jeg vil endnu engang slå fast: Vi har ingen problemer med det nuværende system. Vi er jo ikke Konservative for ingenting. Vi har for så vidt heller ingen problemer med ministerens forslag. Det afgørende for Det Konservative Folkeparti er, at man rekrutterer de absolut bedste jurister til dommerstillingerne. I øvrigt rekrutteres også i dag folk uden for systemet, og jeg tror personligt ikke på, at der vil være mange advokater, der også er kvalificeret til at være dommere, som vil søge dommergerningen.

Men at der i fremtiden også skal lægges vægt på en mere alsidig rekruttering med forskelligt erfaringsgrundlag, er et forslag, vi godt kan

støtte. Rent faktisk har domstolene igennem en årrække bestræbt sig på at rekruttere nye dommere uden for det klassiske embedsværk, og det er jo lykkedes, kan man se af nogle af udnævnelserne, omend kun i begrænset omfang. Nogle af de seneste udnævnelser ved Højesteret dokumenterer det jo.

Der foreslås oprettet et dommerudnævnelseråd bestående af tre dommere, en advokat og to offentlighedsrepræsentanter. Jeg synes nok, at det i udvalget kan diskuteres, om de sidstnævnte repræsentanter skal udpeges på den måde, som ministeren lægger op til. Bortset fra det er vi ikke afvisende over for forslaget om Dommerudnævnelserådet.

Så er der forslaget om konstituering af dommere. Forslaget er en imødekommelse af den kritik, der kan rejses i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, men som det fremgår af bemærkningerne, har Højesteret ikke fundet det nugældende system i strid med grundloven. Hvis man kigger på de krav, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol stiller til dommernes uafhængighed, mener jeg, at forslaget er afvejet og fornuftigt.

Der indføres en beskyttelse af både retsassessorer og dommerfuldmægtige, sådan at man i fremtiden ikke uden videre kan forflytte eller afskedige disse, uden at det er begrundet i saglige hensyn som uddannelse eller andre saglige hensyn. Det giver selvsagt en større uafhængighed.

Endelig er der så spørgsmålet om dommernes bibeskæftigelse, et emne, der gennem længere tid har givet anledning til megen debat. Vi mener nu nok, at den debat er lidt overgearret, lidt overdimensioneret. Vi har den opfattelse, at det er både gavnligt og nødvendigt med dommere i forskellige nævn og råd. Vi mener også, at dommere skal have ret til at fungere i private voldgiftsretter. Det giver voldgiftssagerne det præg af domstol, som er nødvendigt, når man har privat voldgift.

Dommere skal selvfølgelig samtidig passe det arbejde, de har som dommere, og det forslag, som ministeren her har fremlagt, synes vi er både afbalanceret og fornuftigt.

Fremtidig skal dommerne indberette den bibeskæftigelse, de har. Dette bliver undergivet aktindsigt. Er der tale om private voldgiftssager, skal advokaternes navne indberettes, men ikke parternes. Det giver en dobbelt sikkerhed: dels at det ikke er de samme advokater og dommere, der arbejder sammen i alle sager,

dels at de stridende parter navne ikke kommer frem, hvilket parterne hyppigt vil være interesseret i, at de ikke gør.

Alt i alt ser vi positivt på disse lovforslag, men vi har en lang række spørgsmål, som vi godt vil have besvaret og diskuteret under udvalgsbehandlingen.

Margrete Auken (SF):

Dette lovkompleks har jo været længe undervejs. SF foreslog i 1992, at man tog fat på problemet med domstolenes underordning under Justitsministeriet, som jo har været et stort problem, som jeg synes vi skal blive ved at forholde os til. Ingen kan med rimelighed, mener jeg, hævde, at regeringen har søgt at påvirke domstolene, men på trods af det lever vores system på ingen måde op til hverken Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller Det Europæiske Dommercharter, for der står udtrykkelig – og det gentages jo mange steder – at domstolene ikke bare skal være sådan faktisk uafhængige, de skal også fremstå sådan.

Og det er jo så det, vi døjer med: Hvordan får vi dem til at fremstå sådan? Det er klart, der har da været en side af denne her debat, hvor man hele tiden har følt, at når man nu var så bange for at putte dem dér eller dér hen, så var det, fordi man alligevel ikke helt havde lyst til også de facto at lade dem være uafhængige.

Så længe såvel dommerudnævnelser som bevillinger og ansættelser har været styret af Justitsministeriet, som også samtidig havde politiet under sig, så har den altså været gal, i hvert fald formelt; og spørgsmålet om domstolenes stilling gælder altså ikke bare realiteterne, men også formaliteterne.

Det er et vigtigt og krævende princip, at de også skal fremstå som uafhængige, og jeg er ikke helt sikker på, at det resultat, vi behandler i dag, er et fuldgodt svar på spørgsmålet. Men tilnærmelsesvis lever det jo i hvert fald op til det.

Sagen har som sagt været længe undervejs. I fjor kom endelig med to års forsinkelse betænkningen fra Domstolsudvalget. Den bar præg af, at udvalget var nedsat under nøje overvågning af Justitsministeriet. Man kunne næsten høre cheferne sige: Det kan der vist ikke ske noget ved. Og der skete jo så heller ikke så meget; det var i hvert fald grunden til den protest, som kom fra mange sider, da resultatet forelå.

Det skal så retfærdigvis siges, at bortset fra et enkelt punkt – det om dommernes biindtægter

– er det fremlagte forslag nu forbedret så meget i forhold til udvalgsbetænkningen, at vi ikke vil afvise det i SF. Den foreslåede domstolsstyrelse er nu blevet så uafhængig af Justitsministeriet, at vi vel kan være den bekendt ude i verden også i forhold til de internationale regler. Vi havde stadig væk foretrukket, at Domstolsstyrelsen enten var blevet helt selvstændig eller havde fundet et andet ministerium end politiets.

Statsministeriet er foreslået flere steder, og det er stadig væk værd at overveje, og det bør altså drøftes under udvalgsbehandlingen.

Men man kan komme langt med selvstændighed, også dér, hvor vi står nu. Det forudsætter, at hele administrationen holdes fri af Justitsministeriet, og at i hvert fald chefstillingerne slås op. Det synes jeg altså også lige, vi skal have klarhed over i dag. Jeg forstår godt, at organisationerne siger, at kontinuitet og trykthed, og hvad ved jeg, i ansættelsen er det vigtigste; men hvis man begynder at kunne genkende hele systemet her i den næste afdeling, så er der altså noget galt. Mennesker bliver dog vel ved med at tænke sådan lidt, som de nu er vant til, og det har jo været noget af den kritik, man har fremført over for dommerne, at selv om de sådan formelt set var uafhængige, så var de altså alle sammen vokset op i det samme radisebed. Derfor ville det altså være gavnligt, om man fik nye folk ind og ikke bare mennesker, der forsikrede, at de var uafhængige.

At styrelsen kan fremsende sit budget til Folketinget, bør nok også op i selve lovteksten. Det er der flere, der har bedt om, Advokatrådet f.eks. Det er vigtigt, at både pligter og rettigheder fremgår af selve lovteksten. Jeg vil også minde om, at Advokatrådet oprindeligt i sit menneskerettighedsprogram anbefalede, at domstolene blev helt uafhængige af regeringen. Flere, bl.a. Advokatrådet og Center for Menneskerettigheder, mener så også, at – det er også en af de ting, jeg synes, vi skal kigge på – ombudsmanden bør have kompetence over for styrelsen, idet de med rette gør gældende, at styrelsen jo ikke er en domstol, altså styrelsen er et andet organ, end domstolene er. Og det er vel lidt for bøvellet, hvis man ligefrem skal have en hel retssag i gang, hvis der skal klages over afgørelser truffet af Domstolsstyrelsen. Men det kan vi så snakke om.

Selve sammensætningen af Domstolsstyrelsen er måske en anelse bombastisk. Otte ud af elleve er systemets folk. Der er en stor overvægt

af højesterets- og landsdommere. I øvrigt vil jeg godt lige vide, og det vil jeg godt spørge justitsministeren om: Hvor er Sø- og Handelsretten blevet af? Hvad hører den hjemme under? Har den indstillingsret til en af landsdommernes pladser? Den er ikke nævnt på det sted. Jeg går ud fra, at det er en forglemmelse.

En af de gode ting, der er kommet ind her, efter at udvalgets forslag er blevet til et lovforslag, er, at Procesbevillingsnævnet er flyttet fra Justitsministeriet til Domstolsstyrelsen. Det nævner jo også et af SF's børn, og vi er stolte af det, selv om det er blevet til i en lidt sær alliance mellem SF, Socialdemokratiet og Fremskridtspartiet, og vi kan jo så glæde os over, at sådan lidt langsomt og efterhånden kommer det danske domstolssystem på niveau med intentionerne i grundloven og menneskerettighedskonventionerne. Og hertil hører så også Procesbevillingsnævnets frigørelse fra ministeriet.

Dommerudnævnelsesrådet er som sagt også blevet bedre, end det var i udvalgsbetænkningen. Ministeren er nødt til at følge indstillingerne både til dem, der skal sidde i rådet, og til de dommere, de udpeger.

Jeg vil godt her have lov til at spørge om to ting, en, som der næppe kan svares på nu, men som vi kan overveje, og en anden, som der skal kunne svares på.

Den, der næppe kan svares på, er, om det ikke vil tage grusomt lang tid, inden vi får en reel fornyelse igennem. Hvis man ser på, hvordan det dér dommerudnævnelsesråd bliver sammensat, så er det altså sig selv, man kommer til at møde lang tid fremover, og det er ikke sikkert, at det vil være det bedste.

Men jeg vil godt her spørge, hvad der i grunden sker, hvis ministeren ikke vil følge indstillingen til dommere. Så skal det i Retsudvalget, står der så, eller i Folketinget, men hvad så? Der er ikke gjort rede for, hvad der så skal ske. Hvad er processen? Jeg vil godt lige have at vide, hvad der er tænkt på.

Der er også spørgsmålet om, hvordan man får andre ind end de sædvanlige, hvor der altså åbnes op for advokater og folk i ministerierne osv., og så står der for advokaternes vedkommende, at de kan få en prøvetid, som er betydelig kortere. Det er en vældig god idé. Jeg vil godt spørge: Har man ikke tænkt på, at der var andre end Slotsholmen og Advokatrådet – for nu igen at sige, at det er sig selv, man møder. Kunne man ikke forestille sig, der også var fremragende advokater, f.eks. i nogle af de pri-

vate organisationer, som kunne have brug for en mulighed for en frigørelse, som ikke skulle være på de 9 måneder? Jeg vil godt bede ministerne svare på, om det bare var, fordi den stod stille, at man ikke kunne tage nogle af de store frivillige organisationer og Center for Menneskerettigheder, og hvad ved jeg – det ligger jo nu lidt halvvejs ovre hos os selv – f.eks. Flytningshjælpen, Folkekirkens Nødhjælp og en række andre af den slags organisationer. Hvad hvis man skulle finde nogen dér? Hvordan ville det tage sig ud?

Det kunne måske også være godt, hvis der kunne komme en vis rotation mellem dommerne. Der var en landsdommer, der nævnte for mig, at det måske slet ikke ville være så tosset, hvis landsdommere fik lov til en gang imellem at være en tur i byretterne og erfarede deres mangfoldighed for en tid. Det ville nok forudsætte en vis lønudligning mellem dommerne, da det ellers næppe ville kunne lade sig gøre, men det synes jeg også er værd at overveje.

Så kommer det spændende spørgsmål om dommernes biindtægter. Her er der altså stadig væk store mangler i forslaget. For det første synes jeg, man skal diskutere, om de overhovedet skal have biindtægter, altså om der overhovedet skal være indtægter ved siden af. Jeg spurgte i sin tid i Sydafrika – jeg tror, jeg har nævnt det før fra denne talerstol – forfatningskommissionen, om man kunne forestille sig, at deres dommere havde sideindtægter, og dér så de altså på mig, som om jeg havde spurgt om noget meget, meget frækt, og som om jeg havde antydnet, at det ikke var en ordentligt retsstat, de byggede op.

Jeg mener nu nok, at vi har gavn af at have dommere i nævn og råd, og at vi skal beholde dem dér. Men spørgsmålet er, om det er klogt at have dommere på et niveau over byretsdommere, simpelt hen fordi hvis en sag bliver indbragt for retten, så skal det være sådan, at man ikke møder folk, som man ellers enten er på linje med eller er undergivet i andre sammenhænge, hvis det skal gå fair for sig.

Det er i spørgsmålet om de private voldgifter, det grimme ligger. Vi har næsten ikke diskuteret betimeligheden af, at dommerne skal lave det her. I Norge er der en debat om det, og dér har Høyesteretts præsident, Carsten Smith, skrevet om det. Diskussionen optræder også i Center for Menneskerettigheders høringssvar.

Jeg synes, vi bør forholde os til spørgsmålet, om det ikke er et problem, når hele det kæm-

peområde, som det privatøkonomiske område er, undrages domstolens retsskabende funktion, som det sker i øjeblikket.

Og så er der altså problemer med pengene. For os vil det ideelle være, hvis pengene løber lige igennem, hvis de skal have dem, og så de er på almindelig løn, og så ansætter man nogle flere dommere. Og hvorfor ikke?

Hvis man endelig skal sige: Nej, de skal altså have lov til at stikke dem i deres egen lomme, så begriber jeg ikke, at så mange dommere i den grad erklærer, at de ikke er noget særligt. Vi mener i SF, at dommerne er noget særligt. Det er der også andre, der mener, det har dommer Kallehauge ment, og en række andre har også ment det. Det bør i hvert fald være den forbedring, vi får igennem, at vi fastholder, at dommerne er noget særligt, og at de også skal fremstå og synes helt uafhængige, og derfor skal vi i hvert fald have at vide, hvad de får for de dér hverv, så det ikke bare er noget, man nænsomt hvisker til præsidenten, sådan så han lige tyst kan gå med det. Jeg tror faktisk, det er vigtigt, at det kommer klart frem.

Bjørn Elmquist (RV):

Der er måske mange, der vil undre sig over den manglende offentlige interesse omkring et centralt forslag som det her, men det er jo en genfremsættelse. Der var heller ikke i foråret den voldsomme offentlige interesse omkring det, i hvert fald ikke at dømme ud fra fremmødet i salen; men sådan er de ting nu, og det ændrer jo ikke noget ved, at det er et meget principielt spørgsmål, vi drøfter.

Jeg kan også undre mig lidt over, at der er folketingsmedlemmer, som har interesseret sig meget for forslaget, som har fremsat kritik af det, og som så ikke er til stede i salen for at kunne høre, hvad det egentlig er, de har misforstået i forslaget.

Vi taler her om tredelingen af magten. Det står i grundlovens § 3, at vi har den dømmende magt, den udøvende magt og den lovgivende magt. Den danske praktiske udformning eller udførelse af denne tredeling er jo noget gråmeleret, og det passer måske meget godt til vores vejr og til vores folkekarakter. Det er jo ikke så klare skillelinjer, som vi kender det fra f.eks. USA.

Vi har undervejs fra radikal side interesseret os meget for, om man eventuelt skulle lade sig inspirere af den amerikanske model og overføre den til Danmark, og det er jo også i den sam-

menhæng, at man så kan sige: Ville det være at lægge domstolene ind under Folketinget, hvis man f.eks. kopierede den amerikanske ordning?

Jeg tror ikke, der er nogen amerikanske højesteretsdommere, som ville købe den påstand, at de er afhængige af Kongressen. Jeg tror heller ikke – det ved jeg, fordi jeg selv har spurgt – at der er kongresmedlemmer, der føler, at der er noget usædvanligt i, at de kan føre forhandlinger med og have møder med repræsentanter for domstolene. De kommer i kongresudvalg og drøfter naturligvis dér f.eks. budgetanliggender for at finde ud af, hvordan nu bevillingerne skal se ud.

Vi undersøgte undervejs, da vi internt i regeringen forhandlede om det her lovforslag, om man kunne overføre denne model til Danmark, for den er jo klar, og den er til at få øje på og er jo et eller andet sted den logisk korrekte, i hvert fald hvis man tror på Montesquieus teori om magtens tredeling, hvor man gensidigt skal kontrollere hinanden og gensidigt skal være uafhængige af hinanden.

Men når man tager den danske grundlov, så må vi jo sige, at inden for den, som den ser ud i dag, er der visse realiteter, vi bliver nødt til at respektere og lægge til grund, nemlig først og fremmest at det er Folketinget, der bevilger offentlige midler, udskriver skatter og bestemmer, hvordan pengene skal bruges. Og derfor vil enhver tanke – hvis nogen skulle have haft den – om, at domstolene selv skulle finde frem til deres egne midler og opkræve dem via retsafgifterne, være uholdbar efter den danske grundlov.

Der ville være masser af muligheder for det, for domstolene bruger faktisk kun, tror jeg, halvdelen eller 40 pct. af det, de rent faktisk kradser ind fra borgerne, hvis man tager tinglysningsafgifter, retsafgifter og det hele med, så der var råd til det, men det ville bryde med princippet i grundloven om, at det er Folketinget, der har den bevilgende myndighed.

Men kunne man så ikke lade domstolene aflevere deres budgetoplæg direkte til Folketinget uden om Justitsministeriet og uden om Finansministeriet? Dét mener jeg så, at vi ville støde på den sædvane, vi ifølge grundloven har omkring finansloven. Det er finansministeren, regeringen, der senest fire måneder inden finansårets start skal fremsætte forslag til finanslov.

Derfor må det være rigtigt, at det er finansministeren, der udmelder de overordnede ram-

mer tidligt på året, og derefter, som det ligger i forslaget, at Domstolsstyrelsen forholder sig konkret til, hvor mange penge den mener de skal have det kommende år, og sender det til Justitsministeriet, og Justitsministeriet kan så forhandle med dem på regeringens vegne, om det nu er noget, man bare kan sætte ind i finanslovsforslaget, eller om der skal ændres på det. Og når det så er overstået, er det Justitsministeriet og finansministeren, der i sidste ende kan bestemme, hvor meget der skal gå videre og sættes ind på finansloven. Når det så kommer til behandling i Folketinget, er ethvert parti naturligvis på helt normal vis berettiget til at stille ændringsforslag, hvis man vil det, til finansloven.

I det øjeblik finanslovsforslaget er oversendt til Folketinget, så har Domstolsstyrelsen også ret til at sende sit oplæg direkte til Folketinget, så man i Folketinget kan blive informeret om, hvad det er, de har tænkt sig. Og hvis ikke vi får det fra Domstolsstyrelsen, så kan vi rekvirere forslaget, tankerne, fra styrelsen.

Så vi er altså inden for den eksisterende grundlov gået så langt, som vi overhovedet kan i retning af at gøre domstolene uafhængige, hvad det her angår.

For så vidt angår administrationen af domstolene, kommer den jo til at ligge i Domstolsstyrelsen, og Domstolsstyrelsen, er det vigtigt at fastslå, kan ikke på nogen måde siges at være afhængig af Justitsministeriet, heller ikke hvad udnævnelser angår. Der er en række instanser, der skal udpege medlemmerne, indstille dem til justitsministeren, men justitsministeren har ingen valgmuligheder. Der bliver indstillet én, så der er ikke noget at vælge imellem.

Det er vigtigt for os at fastslå disse ting, ikke fordi vi i Det Radikale Venstre specielt ønsker at jage Justitsministeriet, men fordi vi tager princippet om magtens tredeling ganske alvorligt, og vi mener, at vores samfund drager nytte af det og vil få yderligere nytte af det, jo klarere denne opdeling bliver.

Når det kommer til dommerudnævnelssagerne, har vi også dér fundet en ordning, hvor der nok skal beskikkes medlemmer af rådet, som skal udnævne og finde frem til dommerne, men igen: Der indstilles til justitsministeren kun en til hver post, så der er ingen valgmulighed. Der er altså ikke noget med at sidde og vælge eller vrage, hvis der skulle findes en justitsminister eller en regering, der en skønne dag troede, at de kunne slippe af sted med det. Og når

der skal udnævnes dommere, indstiller Dommerudnævnelsesrådet en dommer, en kandidat, til hver post. Igen: Intet i retning af at sidde og vælge og vrage.

Den konservative gruppeformand, hr. Hans Engell, har ved flere lejligheder også under brug af sin statsrevisortitel fulgt op på nogle bemærkninger, der er kommet fra Rigsrevisionen om, hvordan ministeren nu skal kunne udøve sine beføjelser over for Domstolsadministrationen, hvis den her model bliver vedtaget. Og jeg er ked af, at hr. Hans Engell ikke er her i dag.

Jeg var lige ved at tage en kort bemærkning til den konservative ordfører, men jeg hørte, at han læste op af fru Gitte Seebergs indlæg. Jeg ved ikke, om det er muligt at svare på spørgsmålet, men jeg vil i hvert fald bede om, at hr. Hans Engell får forklaret følgende:

Det, som ministeren skal, kan og bør ifølge denne ordning, er at leve op til sin forpligtelse til at rejse sager mod personer i styrelsen. Hvis han mener, at de overtræder deres embedsforpligtelser, skal han rejse sag mod dem for Den Særlige Klageret. Det er alt, hvad ministeren skal have af indflydelse på Domstolsstyrelsen.

Det er, som om hr. Hans Engell, når han spørger efter, hvordan ministeren skal kunne udøve sit ansvar over domstolene, simpelt hen ikke har forstået eller har villet forstå, at forsøget eller meningen med alt det her er at gøre domstolene uafhængige også af et ministeransvar og også af en ministerinstruks. Jeg er ked af, at hr. Hans Engell ikke er her i salen, for det er nu min erfaring, at er det noget, man har haft svært ved at forstå, er det lettere at forstå det, hvis man er til stede, når det forklares direkte.

Det har også lidt at gøre med min undren fra før over den manglende interesse. Der er altså medlemmer i Folketinget, som meget gerne vil rejse debat i det offentlige om de forslag, vi fremsætter i Folketinget. Det er helt fint, men når vi behandler dem i Folketingssalen, er der altså ikke så stor interesse, at man måske kan skubbe til andre vigtige arrangementer for at være til stede.

Vi mener også i Det Radikale Venstre, at det er meget vigtigt, at vi får en bredere rekruttering af dommerne, og jeg finder igen anledning til at sige, at vi i den henseende ikke har været specielt på jagt efter folk, der har en justitsministeriel baggrund.

Det er fremragende jurister, men vi vil gerne have pluralisme, vi vil gerne have mangfoldig-

hed, og noget af det, som fru Margrete Auken var inde på, synes jeg tjener til at få klarlagt, at vi også gerne ser rekruttering fra f.eks. jurister, der i mange år har arbejdet i Folketinget og i vores sekretariat. Det kan også være folk fra Ombudsmandsinstitutionen, det kan være jurister fra den kommunale forvaltning osv. osv. Det er ikke, fordi vi skal kassere den justitsministerielle baggrund, men fordi den skal suppleres, så vi ved domstolene har jurister med et meget bredt erfaringsgrundlag.

(Kort bemærkning).

John Vinther (KF):

Hr. Bjørn Elmquists observation er rigtig, for den konservative ordfører, fru Gitte Seeberg, er forhindret i at være til stede under denne første behandling.

Men jeg er nødt til at sige til hr. Bjørn Elmquist, at hr. Bjørn Elmquist tilsyneladende ikke har forstået, hvad der netop er den konservative hovedtanke mod dette forslag, nemlig at justitsministeren ikke har instruktionsbeføjelser og dermed heller ikke har noget retligt ansvar i forhold til ministeransvarlighedsloven over det, som en sådan domstolsstyrelse ville bedrive i relation til de økonomiske og forvaltningsmæssige dispositioner.

Det er det, der er hele vores hovedtanke, og det er det, hvor vi siger: Hvis vi skal kunne tilslutte os det her, og vi formoder, at regeringen har et vist ønske om en bred tilslutning, så kræver det, at vi får en forhandling om, hvordan man kan sikre, at ministeren stadig er den, der har det retlige ansvar i forhold til Folketinget, hvad angår de økonomiske og forvaltningsmæssige dispositioner.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det har jeg forstået, men forklar mig, hvorfor en minister skal have ansvar for det.

Tom Behnke (FP):

Det er, som flere har sagt, noget af en historisk begivenhed og noget af et historisk forslag, der er på bordet i dag til førstebehandling.

Der skal ikke være tvivl om, at vi i Fremskridtspartiet igennem mange år har arbejdet frem mod, at vi skulle have en egentlig domstolsstyrelse, og vi er glade for, at forslaget nu ligger her. Omvendt må man også sige, at når man når frem til dagen, hvor forslaget ligger på bordet, så kan man godt begynde at ryste lidt

på hånden, om det nu også er den rigtige måde, det bliver gjort på, for en ting er, at man sådan rent principielt synes, at det er en god ting med en domstolsstyrelse, noget helt andet er så måden, det bliver gjort på.

Det, der har været vigtigt for os i Fremskridtspartiet, er, at vi får en domstolsstyrelse, som er selvstændig og uafhængig, og at vi netop på den måde sikrer, at domstolene er en instans helt for sig selv fuldstændig i overensstemmelse med det, som grundloven foreskriver. Vi er også meget tilfredse med, at denne domstolsstyrelse skal ind og varetage Procesbevillingnævnets administrative og bevillingsmæssige forhold.

Det er fuldstændig rigtigt, som fru Margrete Auken sagde, at det, at vi fik lavet Procesbevillingnævnet som en fuldstændig uafhængig instans, skyldtes det benarbejde, der blev gjort af Socialdemokratiet, SF og Fremskridtspartiet. Man diskuterede det igennem lang tid, og da man endelig begyndte at bløde lidt op over for det, var det første forslag, at det var Højesteret, der skulle afgøre de ting, men vi holdt heldigvis fast, og den dag i dag har vi Procesbevillingnævnet, og det er en god ting.

Bestyrelsen er af ministeren foreslået til at skulle være på 11 medlemmer, og sammensætningen har ministeren også foreslået. Dét synes jeg, at både antallet, og hvem der skal sidde der, måske kan diskuteres. Det er i hvert fald noget af det, vi vil lægge op til at diskutere under udvalgsbehandlingen, så det kommer på plads.

Det, der er meget vigtigt, og det, som vi synes, er en rigtig god ting ved forslaget her, er, at der bliver en mere gennemsigtig procedure i forbindelse med udnævnelse af dommere. Det har jo været noget af det, hvor der har været rejst kritik. Jeg tror ikke, det har været berettiget kritik, men der har været rejst en kritik, hvor man siger, at det er noget, der foregår bag lukkede døre, og det er bare nogle ganske få, der sidder og bestemmer det. Det har ikke alle været lige tilfredse med. Og dér er det vigtigt, når man udnævner dommere, som jo er en utrolig vigtig begivenhed, at der er en gennemsigtighed i det, så alle ligesom kan se: Nå, det var sådan, det foregik.

Det er også vigtigt, at man i den sammenhæng lægger større vægt på bredden i dommernes juridiske, men også personlige kvalifikationer. Dermed ikke sagt, at man ikke har gjort det hidtil – det skal jeg ikke stå her og

påstå man ikke har gjort – men der har i hvert fald været en mistanke om, at det var visse folk, der fik dommerembederne, at der var visse lister, som man kørte efter. Der har været rygter fremme om dødemandslister, hvor man efter en vis anciennitet i Justitsministeriet fik præcise dommerembeder på præcise steder alt efter, hvor store de var osv. Om det er rigtigt eller ikke er rigtigt, har vi egentlig aldrig fundet ud af, men det er i hvert fald rart, at vi på den her måde med en domstolsstyrelse er helt sikre på, at vi er ude over de spekulationer.

Så er der det med det politiske ansvar. Det er jo skønt, at vi nu får en fuldstændig uafhængig og selvstændig domstolsstyrelse, men hvad så med det politiske ansvar? Og det er dér, man godt kan begynde at ryste lidt på hånden, for hvor er Folketinget henne i den sammenhæng? Hvad nu, når det går galt? Hvad nu, når domstolene laver noget, hvor Folketinget synes, at det er helt urimeligt? Ja, så mangler vi jo ligesom det politiske ansvar.

Dér synes jeg nok at man kunne diskutere, hvad justitsministeren efter forslaget kan og måske specielt ikke kan foretage sig over for Domstolsstyrelsen. Det kan godt være, at vi skal justere lidt på det eller i hvert fald meget nøje overveje, om snittet nu også lige præcis skal være der, hvor det er lagt, for sagen er jo, at når først disse to forslag er vedtaget, kan man allerede på nuværende tidspunkt forudsige, at de kommer til at gælde i ganske, ganske mange år frem i tiden.

Dér kunne det godt være, at den kompetence, som ministeren efter forslaget har til at udnævne dommerne, ganske vist efter at de bliver indstillet, måske også kunne indeholde en eller anden ordning, hvorefter ministeren i ganske særlige tilfælde kunne gå ind og sige: Jamen så trækker vi udnævnelsen tilbage.

Jeg ved ikke, om vi skal gøre det, men det er en diskussion værd. Jeg tror ikke, at det er en diskussion, vi kan gennemføre her i salen, men lægge op til, at vi i forbindelse med udvalgsarbejdet i Retsudvalget tager et møde om det, hvor vi sætter os om bordet og får nogle af de her tekniske ting helt på plads, så alle og især undertegnede er tryk ved det, som vi nu går i gang med.

Lad mig så sige noget om dommernes bijob, som jo er den anden store del af disse forslag. Der lægges med forslaget op til, at de fortsat kan sidde i råd og nævn både som formænd og som medlemmer. Det er sådan set fint nok. Det

har vi i Fremskridtspartiet ingen problemer med. Men vi synes stadig væk, at det med voldgiftssagerne er problematisk, og vi synes ikke, at ministeren i tilstrækkelig grad har opfyldt vores ønsker. Der bliver ganske vist det nye, at dommerne skal lave en årlig indberetning om omfanget af deres bijob ved voldgiftssager, men ikke fortjenesten ved dem. De skal ganske vist indberette det, men der er ikke aktindsigt, så offentligheden kan ikke komme til at se det, og det mangler. Det er selvfølgelig bedre, end det er i dag, og forslaget er en klar forbedring af tilstanden fra i dag, men det er ikke godt nok.

Hvis forslaget skulle være rigtig godt, burde man en gang for alle gå ind og sige, at hvis man vil være offentlig dommer, så er man offentlig dommer. Hvis man så synes, det er sjovere at lege med voldgiftssager, må man vælge at lege med voldgiftssager og fraskrive sig at være offentlig dommer. Det kan ikke være rigtigt, at det at være offentlig dommer er sådan en slags iværksætterydelse til, at man ved siden af kan gå ud og være voldgiftsdommer.

Det er ikke holdbart, for der bliver nogle interessekonflikter. Ikke bare i forhold til, at man kan være inhabil – det skal man nok finde ud af at få løst – men i forhold til det økonomiske i det, for i det øjeblik, hvor man tjener 2 måske 3 gange så meget på sine voldgiftssager som ved at være offentlig dommer, så ved jeg godt, hvornår dommerne yder deres største indsats, og hvornår de yder deres mindste indsats. Det er der ingen tvivl om, for sådan er vi mennesker skruet sammen. Der burde man gøre det, at dommerne valgte enten at være offentlig dommer eller voldgiftsdommer. Det skal ikke være et livsvarigt valg; det skal ikke være sådan, at man for evigt afskriver sig at være offentlig dommer, men man må enten være voldgiftsdommer eller offentlig dommer, altså enten-eller. På den måde tror jeg på, at det ville kunne lade sig gøre, at vi fik et langt bedre forslag ud af det, og det er noget af det, vi vil arbejde videre med i udvalget.

Det kunne være rart allerede i dag at høre justitsministerens kommentarer til eller svar på, om det er noget, man ville være indstillet på, at man altså simpelt hen tog skridtet videre og sagde: Enten er man offentlig dommer, eller også er man voldgiftsdommer; enten-eller, man kan ikke være begge dele samtidig. Det skal være tilladt årligt eller sådan noget at svinge tilbage og lade sig ansætte i det offentlige igen,

men enten-eller. Det kunne være rart at høre, hvad justitsministeren har at sige til det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Nu fik jeg ikke noget svar fra hr. John Vinther, og det var jo også det, jeg fornemmede: Når hr. Engell ikke var til stede i salen og fru Gitte Seeberg heller ikke, så kunne jeg ikke få et svar på, hvorfor en minister skal være ansvarlig for det her med domstolene. Nu forsøger jeg mig med hr. Tom Behnke, som tit har svar på rede hånd. Forklar mig, hvorfor en minister skal være ansvarlig for, hvordan domstolene administrerer.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg kan bekræfte over for hr. Bjørn Elmquist, at jeg er til stede og derfor også i stand til at svare på spørgsmålet.

Jeg siger ikke nødvendigvis, at det skal være sådan, men det, jeg prøver at give udtryk for, er, at Fremskridtspartiet igennem mange år har kæmpet for, at vi fik en domstolsstyrelse, hvor domstolene blev helt uafhængige.

Det, jeg så også sagde, var, at når dagen kommer og vi skal stemme ja eller nej til forslaget, kan man godt begynde at ryste lidt på hånden: Er det nu også det helt rigtige, vi gør? Og derfor lagde jeg op til, at vi får en diskussion af, hvor vi skal lægge snittet i forhold til ministerens kompetence og ikkekompetence.

Jeg skal ikke kunne sige, at det ikke er det rigtige sted, ministeren har lagt det i forslaget. Det kan meget vel være det rigtige sted, men jeg synes, at det er en diskussion værd, når vi laver en historisk ændring på det her område, at vi ikke bare læner os tilbage og siger, at det, ministeren gør, sikkert er rigtigt. Jeg føler, at der er et behov for, at vi diskuterer det grundigt, inden vi siger ja.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det synes jeg også. Det vil vi meget gerne deltage i, og det er blandt andet derfor, vi står her i denne time, hvor vi har en talerstol til vores rådighed, og hvor der sidder omkring 20 mennesker og hører på os, så lad os prøve det.

Den model, jeg har prøvet at forklare, hr. Tom Behnke, går jo ud på, at er der nogen, der skal holde Domstolsstyrelsen og derigennem altså også dem, der er ansat ned igennem syste-

met, fast på et ansvar, så har vi Den Særlige Klageret, og den, der har ansvaret for at rejse en sag over for den, er jo efter konstruktionen justitsministeren.

Vi har et lidt tilsvarende problem med Ombudsmanden, hvor vi i Folketinget bevilger penge til Ombudsmanden. Der er ingen minister, der kan gå til Ombudsmanden og spørge: Bruger du nu dine penge rigtigt? Rigsrevisionen kan gøre det, og så kan vi efterfølgende i Folketinget fyre ombudsmanden, hvis han ikke påtaler over for sin kasserer, eller hvem det nu er, at de ikke bruger pengene ordentligt.

Prøv nu at tænk frisk, hr. Tom Behnke. Jeg ved fra personlig erfaring, at der er plads til det en gang imellem.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det er der; det er der ingen tvivl om, og vi er også med på det. Men der er jo præcis, som hr. Elmquist siger, en forskel. Vi kan f.eks. tage ombudsmanden, for ombudsmanden er jo udpeget af Folketinget, endda af et flertal i Folketinget.

Dermed ligger hr. Bjørn Elmquist op til noget meget interessant, for det er da klart, at hvis vi lavede en ordning, hvor dommerne var udpeget af Folketinget, ville man have den der tætte sammenkædning. Men det vil jeg gerne advare mod at man gjorde. Det synes jeg er en rigtig dårlig idé, og jeg kan se på hr. Bjørn Elmquists rysten-på-hovedet, at også han synes, det er en dårlig idé. Derfor skal vi passe på, hvad det er for eksempler, vi inddrager.

Når jeg lægger op til, at vi sætter os omkring bordet og diskuterer nogle af de her ting og får dem helt på det rene, er det, fordi jeg kan fornemme, at i hvert fald ikke alle ordførere her i salen følger med i debatten. Ministeren følger ikke med i debatten, men har travlt med at tale med alle mulige andre og sådan noget.

Derfor er dette forum ikke egnet til, at man diskuterer sådan nogle ting. Det, der er meningen her, er, at vi principielt tilkendegiver vores holdninger til tingene. Lad os sætte os omkring bordet og snakke om tingene – også for at alle inklusive undertegnede er helt sikker på, hvad vi gør.

Søren Søndergaard (EL):

Enhedslisten lægger naturligvis også stor vægt på at forsvare og udbygge retssikkerheden, og i den forbindelse er domstolenes uafhængighed,

og det, at domstolene fremtræder som sådan, af afgørende og vital vigtighed. Derfor har Enhedslisten også altid været kritisk over for, at domstolene ligger under den minister, som har politi og anklagemyndighed under sig. Det giver meget let anledning til mistanke om indspished, og det modvirker i hvert fald, at domstolene kan fremtræde uafhængigt.

Enhedslisten mener, at forslaget om oprettelse af en selvstændig domstolsstyrelse er et skridt i den rigtige retning, men vi beklager, at skridtet ikke bliver taget fuldt ud. Vi så nemlig helst, at domstolene blev fjernet fra det ministerielle system. I hvert fald kan man sige, at det mindste, man kunne gøre, var at foretage en adskillelse, så det ikke var den samme minister, der havde både politi, anklagemyndighed og domstole under sig, for kun ved en sådan adskillelse kan man ikke bare sikre, at de fungerer uafhængigt, men også, at de fremtræder uafhængigt – også af politi og anklagemyndighed.

Enhedslisten er imod – sådan som vi forstår det – at man fratager Ombudsmanden muligheden for at kontrollere den forvaltning, der vil blive udøvet af Domstolsstyrelsen og dens bestyrelse. Enhedslisten vil her tilslutte sig mindretallet i Domstolsudvalget. De opgaver, som Domstolsstyrelsen skal varetage, er ikke anderledes end dem, der i dag varetages af Justitsministeriets Domstolsafdeling, som igen – så vidt vi forstår det – er underlagt Ombudsmandens kompetence.

Enhedslisten kan derfor ikke se nogen grund til at fratage Ombudsmanden hans kompetence, bare fordi man flytter opgaverne fra Justitsministeriet til Domstolsstyrelsen. Desuden lægger Enhedslisten afgørende vægt på, at der er en instans, som ansatte og andre kan rette henvendelse til, hvis man er utilfreds med Domstolsstyrelsens handlemåde i en bestemt sag.

Vi støtter også Domstolsudvalgets tanke om, at der kun skal ske genbeskikkelse af bestyrelsesmedlemmerne én gang, og vi er derfor uenige med regeringen og kritiserer regeringen for ikke at have taget disse tanker til sig. Som alle andre steder i samfundslivet mener vi, at det er vigtigt at sikre fornyelse, hvormed man også modvirker, man kan næsten sige en sædvanligvis forekommende med tiden stivhed og vanetænkning i at opstå.

Vi er positive over for forslaget om en bredere rekruttering af dommere, og vi er positive over for oprettelsen af et dommerudnævnelses-

råd. Derimod er vi rimelig kritiske over for den del af forslaget, som vedrører dommernes bibeskæftigelse og især spørgsmålet om offentliggørelse af, hvor stor den er.

I de bemærkninger, som skal begrunde regeringens forslag på dette område, skriver Justitsministeriet, at der bør ske en indberetning af indtægterne, og så fortsætter det med:

»Justitsministeriet finder imidlertid, at en ordning, hvorefter oplysninger om indtægterne ved bibeskæftigelse bliver offentlig tilgængelige, ville være en afgørende nyskabelse, som ikke gælder for andre grupper i det danske samfund. Indførelse af fuld offentlighed vedrørende oplysning om enkeltpersoners indtægter synes derfor at måtte kræve en principiel stillingtagen til, om man fremover vil offentliggøre oplysninger vedrørende indtægtsforhold for visse udvalgte faggrupper.«

Her kunne man måske indskyde, at det måske kunne være en lejlighed til at tage den debat, hvis regeringen mener, at det er påkrævet. Vil regeringen det, eller er det bare et argument for ikke at tage debatten?

Justitsministeriet forsætter:

»Det er Justitsministeriets opfattelse, at dommere næppe kan siges at indtage en sådan særlig stilling, at der er tilstrækkeligt grundlag for at lade offentligheden have adgang til oplysning om indtægter ved bibeskæftigelse. En sådan pligt er ikke pålagt nogen anden samfundsgruppe.«

Jeg synes jo, det er en lidt særlig opfattelse – for nu at sige det mildt – at dommerne ikke er en særlig gruppe. Jeg er metalarbejder, og jeg synes da, at det kunne være rimeligt hyggeligt, hvis vi havde en overenskomst, der sagde, at vi kun måtte afsættes ved dom. Men sådan en overenskomst har metalarbejdere ikke i det her land, og så vidt jeg er orienteret – det kan være, at ministeren kan korrekse mig – er det ret få grupper i dette samfund, som har en stilling, der gør, at de kun kan afskediges ved dom.

Næh, dommere er noget helt særligt, og de kan kun afskediges ved dom, fordi de skal anses for at være uafhængige, og netop spørgsmålet om uafhængighed kommer ind, når vi diskuterer biindtægterne – ikke nødvendigvis om man er uafhængig, men om man synes uafhængig. Derfor er det altså vores opfattelse, at når vi snakker om den lovgivende magt, dvs. Folketinget, når vi snakker om den udøvende magt, ministerierne, og når vi snakker om den dømmende magt, domstolene, har befolkningen

krav på at vide, hvor vi henter indtægterne fra. Hver enkelt af os.

Derfor er det selvfølgelig også sådan, at Enhedslisten, og jeg håber da, at det gælder alle andre partier, i det dertil indrettede skrift, som er lavet her i Folketinget, offentliggør, hvilke indtægter og biindtægter vi har.

Samtidig kunne offentliggørelsen måske – jeg ved det ikke – lægge en vis dæmper på de ydelser, som gives inden for det område. Jeg er ikke klar over, hvordan de er reguleret, det må jeg ærligt indrømme, men når man hører nogle af de beløbsstørrelser, vi snakker om, bliver man jo overrasket. Tag en skraldemandskonflikt, hvor der skal være en kendelse i løbet af en påskeferie, hvor beløbene til hver enkelt løber op i en størrelsesorden på 250.000-350.000 kr.; det må jo siges at være en rimelig god time-løn!

Generelt kan man sige, at det på dette område er Enhedslistens foreløbige holdning og udgangspunkt i forhandlingerne, at man som dommer ikke skal tjene mere ved biindtægter, end man tjener som dommer i sig selv, for så rejser det spørgsmålet om, hvor man egentlig lægger sin arbejdskraft.

Men sammenlagt kan jeg sige, at Enhedslisten betragter forslagene som et fremskridt. Vi mener, at der er steder, hvor der kan ske ændringer, men vi vil se positivt på det i udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er lige til den der med dommernes biindtægter, hvor jeg er ganske enig med hr. Søren Søndergaard i, at det altså er påfaldende, at dommerne ikke synes, de er noget særligt, og at det har været en ganske beskæmmende affære at læse de der svar. Og vi skal jo nødigt have det blandet sammen med det vrøvl, de får skrevet også om folketingsmedlemmer.

Enhedslisten og SF er fuldstændig enige om, at vi selvfølgelig bør offentliggøre vores indtægter. Det er klart. Men vi er ikke sammenlignelige med dommere. Vi er valgt til at være partiske, og de er i den grad valgt til at være upartiske. Og vi kan afskediges på alle mulige andre partiske måder. Jeg siger det, for at de ikke skal bruge den dumme undskyldning, som nogle af dommerne har brugt for en stund: Når ikke engang folketingsmedlemmer skal, hvorfor skal vi så? Jeg mener, så skal vi ikke give dem det yderligere alibi for deres egne tåbeligheder

og pinligheder. Der skal dommerne stå frem og sige: Vi er noget særligt, og der skal stilles de højeste krav til os.

Så vil jeg i øvrigt lige sige: Ved hr. Søren Søndergaard, hvor mange penge de faktisk tjener? Beløbet er jo betragteligt større end det, vi fik frem med skraldemandskonflikten, men jeg vil godt høre det, for vi har jo aldrig kunnet få tallene; det bliver kun hvisket.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er enig med fru Margrete Auken i, at dommere er noget helt særligt. Det, der er problemet, er bare, at det ikke kun er dem selv, som i beskedenhed – klædelig beskedenhed – i udvalget ligesom nedtoner deres egen rolle, men at de oven i købet har fået Justitsministeriet med på den galej, at de ikke er noget særligt, og det er jo beklageligt.

Næh, de er noget helt særligt. Men jeg synes alligevel, at det er rimeligt, når man snakker om magtens tredeling og snakker om de tre dele, at der er kendskab til, hvordan folk i alle tre dele er aflønnet. Vi er godt nok vant til at være partiske, men jeg synes alligevel, at folk har krav på at kende – jeg havde nær sagt – de mere pengemæssige årsager til, at nogle måske er partiske i en bestemt retning.

Det synes jeg er relevant, og hvis det, at folketingsmedlemmers biindtægter ikke er offentlige, er noget, som dommere i fuld offentlighed over en længere periode har gjort og vil gøre til et argument mod, at deres biindtægter skal være offentlige, så synes jeg, at vi skal benytte lejligheden til at få lavet en lov om folketingsmedlemmers biindtægter. Det er ikke fordi, jeg dermed vil sammenligne os med noget så ophøjet som dommere, men udelukkende af én grund: For at fratage dem den dårlige undskyldning.

Sonja Albrink (CD):

Indledningsvis vil jeg gerne slå fast, at CD aldrig har været i tvivl om, at Justitsministeriet har forvaltet ansvaret i forhold til et uafhængigt domstolssystem på en udmærket måde.

Det er klart, at de seneste års offentlige debat har sat sig spor i Justitsministeriets forvaltning, og det har faktisk også vist sig, at systemet ikke er så stift, at det ikke er lydthørt for de saglige ønsker, som samfundet har til et moderne domstolssystem.

CD har været meget godt tilfreds med, at man prøver at se ud over sine egne rækker i Justitsministeriet, når en dommer skal udnævnes, og det er da helt sikkert også en gevinst for samfundet, at der i de seneste år er kommet flere dommere med en anden juridisk erfaring, erhvervs erfaring oven i købet, end f.eks. en advokatbaggrund. Vi har endog set dommere med utraditionelle advokatbaggrunde komme ind og sidde i dommerskrankerne. Det er helt sikkert sundt og godt, at der kommer noget nyt blod ind i de danske domstole.

Men når CD også har accepteret, at domstolens organisation skal laves om, er vi meget positive over for en uafhængig styrelse, og som det fremgår af det, jeg allerede har sagt, så har jeg altså ikke de store betænkeligheder ved, at der er en administrativ eller økonomisk kobling til Justitsministeriet.

Jeg deler regeringens betænkelighed ved at knytte Domstolsstyrelsen til både Statsministeriet og Folketinget, og derfor mener jeg, at ideen om en selvstændig styrelse under Justitsministeriet er den absolut mindst ringe model.

Oprettelsen af det selvstændige og uafhængige dommerudnævnelsesråd indebærer også, at banen fremover vil være en mere åben bane for kandidater med en anden baggrund, og der vil givetvis, når der er gået nogle år og dommerstanden selv har fået en meget forskellig baggrund, blive større villighed til at tage nye folk med utraditionel baggrund.

Selv om det kan have givet nogle formelle problemer, at Justitsministeriets folk er blevet udstationeret som dommerfuldmægtige som led i deres uddannelse, har det absolut været en god ballast for dem at have med videre og har da helt sikkert også været noget af det, som har givet et meget bredt og varieret erfaringsgrundlag, som har gjort folk fra Justitsministeriet velkvalificeret til senere at virke som dommere.

Med den nye adskillelse forstår jeg, at den mulighed for at have midlertidig stilling eller deltidsstilling som dommerfuldmægtig forsvinder, og at man fremover vil fastansætte folk som dommerfuldmægtige inden for den nye Domstolsstyrelses rammer. Man kan måske frygte, at den bredde, der tidligere har ligget i uddannelsen af de folk, som kom fra Justitsministeriet, vil gå tabt. Man må så håbe, at de yngre jurister har lysten og initiativet til selv at skabe sig en alsidig karriere, som giver gode og alsidige dommere.

Spørgsmålet om dommeres ret til bierhverv har optaget sindene mange gange, og CD er af den opfattelse, at en dommer selvfølgelig skal have ret til at varetage andre opgaver end sit dommerembede, så længe det bare ikke påvirker hans mulighed, hverken fagligt eller fysisk, for at virke som dommer på grund af et meget stort tidsforbrug på andre ting end dommerarbejdet.

I lovene er der krav om, at der skal medvirke både byretsdommere, landsdommere og højesteretsdommere i alle mulige forskellige nævn og råd. Derudover tror jeg, at der sidder dommere i mange fonds- og legatbestyrelser. Det tror jeg ikke at der er nogen der har noget særligt imod. Al interessen drejer sig først og fremmest om jobbene som voldgiftsdommere, som vi har hørt meget ofte skulle være meget godt aflønnet.

Jeg er grundlæggende af den opfattelse, at voldgiftssystemet er en meget gavnlige ting, som gør, at erhvervslivet kan få løst nogle problemer inden døre, som ingen af parterne har nogen interesse i kommer ud, fordi det i givet fald ville skade virksomhedernes navn, eller måske fordi sagen ville betyde, at forretningshemmeligheder ellers blev offentliggjort. Derfor skal vi passe på, at vi ikke lægger alt for mange hindringer i vejen for et offentligt voldgiftssystem med velfungerende og sagkyndige dommere.

Hvis der stilles krav om offentlighed om sagens parter eller som i regeringens forslag offentlighed om, hvem der har repræsenteret sagens parter, risikerer man måske bare, at man finder på et eller andet måske mindre driftssikkert system, som ingen er tjent med.

Afslutningsvis vil jeg sige, at regeringen kan regne med CD's tilslutning til forslagene, men at vi vil være åbne over for indlæg og for den kritik, der må komme frem under udvalgsbehandlingen.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

På trods af lovforslagenes størrelse vil jeg holde en forholdsvis kort ordførertale. Det skyldes tiden, og jeg undskylder, at jeg har måttet løbe ind og ud af salen her, men der er andre gøremål, som skal passes samtidig, og vi er desværre et meget lille parti, sådan som det er netop nu. Jeg håber, det bliver anderledes efter valget.

Jeg vil sige til justitsministeren som kommentar til lovforslagene nr. L 21 og L 22, at vi er meget, meget positivt indstillet over for dem.

Selve arbejdet med at prøve at skabe en egentlig og reel uafhængighed for domstolene i forhold til regeringsapparatet og i forhold til i særdeleshed Justitsministeriet er bestræbelser, som vi synes er rigtige. Vi synes, at hvis vi skal leve op til grundlovens ord om magtdeling, er det en forudsætning, at der er en sådan adskillelse.

Det, som er helt afgørende for vores behandling af disse forslag, er, at domstolene reelt både fungerer som og opfattes som værende uafhængige og upartiske; adskillelsen er påkrævet for at sikre uafhængigheden, og for at sikre upartiskheden er der behov for at se på reglerne omkring dommerne.

Vi føler egentlig på mange områder, at de forslag, vi har til behandling her i dag, tager højde for de ting. Selvfølgelig kan vi diskutere – det har ordførerne jo også allerede gjort indtil nu – om en bestyrelse på 11 er den helt rigtige størrelse, og hvordan den udpeges, og selvfølgelig kan vi diskutere Ombudsmandens stilling, osv. Men det er jo stadig væk i det større perspektiv mindre enkeltting, som vi må diskutere videre under udvalgsarbejdet.

Jeg skal kort sige med hensyn til dommeres bibeskæftigelse, at vi i Dansk Folkeparti på ingen måde har noget imod, at offentligheden har kendskab til de bibeskæftigelser, der er. Vi har såmænd heller ikke noget imod, at der er offentlighed omkring indtægtsforhold. Vi synes faktisk, det er vigtigt, at man kender til dommerens situation for at kunne vurdere, at de også er reelt upartiske i deres bedømmelse af sagerne.

Så jeg vil i denne omgang nøjes med disse ord, og ministeren kan altså regne med en opbakning til linjen, der ligger her. Og de enkeltsager, som vi skal diskutere, enkeltdelene i det, vil vi selvfølgelig vende tilbage til under det videre arbejde.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Først vil jeg gerne sige tak til ordførerne for den meget pæne og positive modtagelse af de to store lovforslag, som jeg også gerne her fra Folketingets talerstol vil tillade mig at kalde en historisk reform.

Der foregår kolossalt meget ved domstolene i disse år af omstillinger og nyorientering, og ikke mindst på det teknologiske felt er der en meget stor udvikling i gang ved domstolene. Det, vi behandler i dag, er noget mere principielt, og jeg er glad for, at alle ordførere har befattet sig med netop det meget principielle,

det med magtdeelingen, det med det grundlovs-givne i, at der ikke må være nogen sammen-blanding mellem den lovgivende, den udøven-de og den dømmende magt, og at disse lovforslag har til formål endnu en gang at markere domstolenes uafhængighed af den udøvende magt.

Der har også været bemærkninger om, at det har været en længe ventet reform. Jeg tror, det var fru Margrete Auken, der var inde på det spørgsmål. Nu var der nogle af os, der var til en konference lidt tidligere på ugen om det her med grundigheden i lovgivningsprocessen, i lovtilblivelsen, og jeg håber ikke, at det, fru Margrete Auken sagde, var et udtryk for en kritik af, at vi har givet os god tid for at kunne forberede denne lovgivning så godt som overhovedet muligt.

Jeg har i hvert fald været stærkt tilfreds med, at lovforslagene har været godt forberedt af det lovforberedende udvalg, der har været nedsat under ledelse af Højesterets præsident. Spørgsmålet om oprettelse af den uafhængige styrelse har i høj grad været et arbejde, der har været fremmet af og forelagt som et resultat af det meget grundige arbejde, der har fundet sted i dette udvalg. Så jeg synes også, det er på sin plads at præcisere den historiske dimension af det her.

Jeg har været glad for, at mange ordførere – stort set alle – har tilkendegivet en tilslutning til, at der skal etableres en domstolsstyrelse. Jeg har bemærket, at der er flere partier, der har præciseret, at det ikke er et udtryk for kritik af det system, vi har i dag med Domstolsafdelingen under Justitsministeriets departement.

Jeg vil godt sige, at der fra regeringens side ikke ligger nogen kritik af medarbejderne og den rolle, medarbejderne har spillet i Domstolsafdelingen i Justitsministeriet, af deres arbejdsindsats for domstolene gennem mange, mange år, når vi nu foreslår oprettelse af en domstolsstyrelse med en uafhængig direktør og med sin egen bestyrelse og uden instruks fra den til enhver tid siddende justitsminister. Det er ikke nogen kritik af medarbejderne i Domstolsafdelingen; tværtimod synes vi, de har gjort et meget stort og ihærdigt arbejde med et meget stort engagement. Men det er en principiel lovgivning, som altså har sit udspring i at markere den uafhængighed, som domstolene har ifølge forfatningen.

Jeg har også været glad for, at der har været en klar tilkendegivelse om tilslutning fra et stort

flertal i Tinget til etablering af et dommerud-nævnelseråd, der skal tilsikre en bredere rekruttering til domstolene af dommere og også muligheden for en kortere konstitution af advokater ved domstolene.

Mange ordførere har hæftet sig ved det spørgsmål, som jo også har optaget offentligheden meget, nemlig spørgsmålet om dommeres bierhverv. Jeg har været glad for, at det har været præciseret af flere, at vi jo i høj grad selv er skyldige, om man så må sige, i, at der er bierhverv for dommere, netop ved at vi i meget særlovgivning her i Tinget lægger vægt på, at når der er nævn og råd, så lægger vi vægt på, at de beskikker formandsposten med en dommer. Det er jo, fordi vi ved, at dommere har den integritet, den uafhængige og den faglige, juridiske kunnen, der skal til for at sikre kvaliteten i rådernes arbejde.

Vi ved også, at vi aldrig nogen sinde i vores samfund vil kunne klare os, uden at vi kunne bruge dommere til voldgiftsformål, og flere ordførere har også befattet sig med, at det i høj grad er en nødvendig institution på vores arbejdsmarked, at vi har mulighed for at kunne klare konflikter ved voldgifter.

Når det er sagt, er jeg glad for, at der er mange, der har tilkendegivet, at det, der er det vægtige og vigtige i sagen omkring bierhvervene, er, at der er fuld offentlighed og åbenhed om, hvad dommere befatter sig med ud over deres dommergerning, at der er fuld åbenhed om, hvilke bierhverv den enkelte dommer har, og at det er det, der har en interesse i forhold til at vurdere deres habilitet. Det sker med det her lovforslag.

Spørgsmålet om, hvad de får som aflønning, er selvfølgelig interessant, og der er også ordførere, der har lagt vægt på, at det giver en vis vurdering af det tidsforbrug, dommeren har på bierhvervet, hvor meget det afkaster rent økonomisk.

Men jeg mener til gengæld, at det er vigtigt at præcisere, at det også er et ledelsesmæssigt ansvar at sikre, at bierhvervet ikke overskygger hovederhvervet, som dommeren har ved domstolene, og jeg mener, vi skal præcisere – og det gør vi også med lovforslaget her – at det er retspræsidentens opgave at sikre, at bierhvervene ikke overskygger dommernes hovederhverv. Der er altså nu en klar indberetning fra den enkelte dommer til retspræsidenten, hvor retspræsidenten får fuld indsigt i, hvilke erhverv det drejer sig om, og der er da også

aktindsigtsadgang for offentligheden vedrørende dette. Desuden får retspræsidenten indsigt i, hvad det enkelte bierhverv kaster af sig, og dér har retspræsidenten så et ansvar for at sikre, at hovederhvervet fortsat er dommergerningen ved det enkelte embede.

Det er klart, at der her vil udvikle sig en praksis, og jeg er sikker på, at der i Præsidentrådet, hvor præsidenterne drøfter de her spørgsmål, ligger en praksis på det her felt. Det mener jeg er fuldt forvarligt. Jeg mener, at det er det, som giver samfundet den nødvendige betryggelse af, at dommerne er uafhængige.

Jeg mener i øvrigt, at vi i Danmark – uden at vi har aktindsigtsadgang – har dommere, der er fuldt habile og i hvert fald bevidste om deres habilitetsproblemer, når de kan opstå i deres gerning, og som altid er meget forsigtige og påpasselige med at vurdere deres habilitet. Men det her er et yderligere forsigtighedsprincip, vi bringer i anvendelse, og i høj grad noget, der kan få aflivet myter i offentligheden.

Jeg har også været glad for, at der er flere ordførere, der har bemærket, at forslaget her giver dommerfuldmægtige og retsassessorer det ansættelsesværn, som de har ønsket igennem lang tid. Nu realiseres det også.

Jeg tror, det var hr. Bjørn Elmqvist, der var inde på spørgsmålet om placeringen af domstolene i tilknytning til ministerialsystemet – i hvert fald var fru Lissa Mathiasen inde på spørgsmålet – og der har været en debat mellem fru Margrete Auken og fru Lissa Mathiasen om det at placere domstolene fuldstændig uden for ministerialsystemet eller i tilknytning til parlamentet, som det kendes fra USA, hvor de amerikanske føderaldomstole direkte henhører under den amerikanske Kongres.

Det er noget, der er indgået i vores overvejelser, vore drøftelser. Jeg tror ikke, jeg afslører noget ved at sige her i salen, at det også er indgået i drøftelserne mellem de to regeringspartier i forbindelse med drøftelserne om lovforslagene inden fremsættelsen.

Jeg er sikker på, at enhver amerikaner vil sige, at det amerikanske domstolssystem fungerer udmærket og tilfredsstillende ud fra deres forudsætninger, deres forventninger til deres domstolssystem, men indførelsen af et amerikansk domstolssystem i Danmark vil være et fundamentalt brud ikke bare på vores, men på den europæiske tradition for domstolens rolle i samfundet.

Jeg tror, de fleste af os, der har besøgt det amerikanske samfund, har erfaret, at domstolene spiller en helt anderledes politisk rolle i USA, end domstolene spiller i vores samfund. Det kan godt ske, at amerikanerne synes, at det skal være sådan. Det gør de jo; ellers ville de jo ikke have fastholdt og gennemført et sådant system.

Jeg mener bare, at sådan bør det ikke være i Danmark. Det er regeringens mening. Vi skal ikke have en politisering af dommerne. Vi skal ikke have en politisering af domstolene. De skal også i fremtiden indtage den neutrale rolle, som de gør i dag. De skal kunne vurdere, hvad der er rigtigt, ud fra den neutralitet og ud fra anklagemyndighedens og forsvarrets forelæggelse af sagerne for domstolene; sådan mener jeg det bør være. Vi skal ikke have amerikanske tilstande, hvor der i høj grad er en politisering af selve embedet og udnævnelsesprocessen, ej heller i forhold til dommernes forsøg på at lade sig vælge til gerningen. Det lægger jeg afgørende vægt på.

Jeg kan godt se, man kan få opfattelsen af, at det alligevel er en proces, der vil komme. Dommere udtaler sig i større og større omfang om samfundsmæssige forhold, tager del i den samfundsmæssige og måske også den dagsaktuelle politiske debat. Det kan jeg da også godt se, men er det en tendens, vi ønsker understøttet, sådan at det får en bredere og mere dybtgående karakter end det, vi kender i dag? Er det en proces, som vi ønsker at understøtte lovgivningsmæssigt, dette at dommerne får en klar politisk rolle? Det ønsker regeringen ikke – der for en fastholdelse af domstolene på det traditionsgrundlag, som er det danske, som er det europæiske.

Fru Birthe Rønn Hornbech lagde vægt på, at der her var tale om en åben drøftelse. Det kan jeg garantere. Det er vigtige sager, hvor både jeg og regeringen lægger afgørende vægt på at få et bredt forlig, få en bred aftale om domstolsreformen.

Jeg er glad for de tilkendegivelser, der i øvrigt kom fra Venstres ordfører om det med tilliden til domstolene i vores samfund og deres uafhængighed.

Fru Birthe Rønn Hornbech og også den konservative ordfører, hr. Brian Mikkelsen, lagde vægt på, at man fik gransket nøje i ministeransvarlighedsområdet i forbindelse med dette lovforslag. Det er selvk klart, at når vi her etablerer en uafhængig domstolsstyrelse uden

instruksbeføjelser til den til enhver siddende justitsminister, vil det påvirke ministeransvaret. Sådan er det, og sådan bør det selvfølgelig være. Man kan ikke gøre en minister ansvarlig for noget, ministeren ikke har indflydelse på og instruks over for.

Men hvordan bliver det i virkelighedens verden? Ja, dér, hvor Folketinget – det vil jo ofte være Folketingets Retsudvalg – ønsker at få belyst spørgsmål, der knytter sig til nogle af de spørgsmål, som medlemmerne har rejst her i dag om berammelsestider, om kampen for at få berammelsestiderne og sagsbehandlingstiderne i det hele taget bragt ned, vil Folketingets Retsudvalg fortsat kunne stille spørgsmål til justitsministeren, og justitsministeren må så besvare de spørgsmål ved at indhente bidrag fra domstolsstyrelsens bestyrelse til at besvare spørgsmål fra Folketingets medlemmer. Det vil altså ikke være sådan, at Folketinget frakobles muligheden for at kunne få besvaret spørgsmål, der knytter sig til de områder, som Folketingets medlemmer interesserer sig for.

I forhold til bevillingsproceduren er det jo sådan med lovforslaget, at regeringen – og det vil sige finansministeren på regeringens vegne – skal forelægge en finanslov i slutningen af august måned, og det er regeringens prærogativ at forberede sin egen finanslov. Sådan vil det fortsat være.

Her er det nødvendigt at få et bidrag fra Domstolsstyrelsen inden for den ramme, som regeringen har tænkt sig at give til domstolene i det kommende budgetår, og inden for den ramme skal Domstolsstyrelsens bestyrelse formulere et budgetudkast. Ønsker Domstolsstyrelsens bestyrelse at gå videre end det, der er økonomisk dækning for i den ramme, regeringen har udmeldt, ja, så er der et forhandlingsforløb mellem justitsministeren og Domstolsstyrelsen om: Hvad er det, der yderligere skal til, for at Domstolsstyrelsens bestyrelse mener, at man har fået en bevillingsmæssig dækning, der lever op til de krav, som domstolene selv sætter på sin dagsorden.

Men det er jo fortsat regeringens ansvar at forelægge sin egen finanslov, og sådan vil det også i fremtiden ske i august måned, også for domstolsområdet. Herefter har Domstolsstyrelsen både mulighed for og ret til at forelægge et budgetudkast, der ligger ud over den ramme, man har fået udmeldt af regeringen, og det kan man gøre af egen drift, eller det kan man gøre på forespørgsel fra Folketinget.

Men når det drejer sig om kontrollen med domstolenes anvendelse af pengene, når Folketinget først har lavet sin bevilling, ja, så sker der ikke nogen forringelse af kontrollen i forhold til domstolenes administration af deres bevilling, den kontrol, vi jo i dag har henlagt til statsrevisorerne og Rigsrevisionen. De har fortsat den samme kompetence over for Domstolsstyrelsen, som de har i dag.

I forbindelse med konkrete revisionsager vil fremgangsmåden være den, at Rigsrevisionen eller statsrevisorerne retter henvendelse til justitsministeren, der besvarer henvendelser fra Rigsrevisionen og statsrevisorerne ved indhentning af en udtalelse fra domstolsstyrelsen.

Det er korrekt, som det også blev præciseret, jeg tror af hr. Elmquist, at selv om ministeren kan indhente en udtalelse som bidrag til besvarelse af statsrevisorerens påtegninger eller beretninger, ja, så har ministeren ingen instruksbeføjelse over for Domstolsstyrelsen. Men det fremgår også af lovforslaget, at hvis bestyrelsen laver grove budgetoverskridelser eller groft tilsidesætter sine forpligtelser, så er det justitsministerens pligt og mulighed at indbringe hvert enkelt bestyrelsesmedlem for Den Særlige Klageret. Det er altså ikke et ministerprærogativ her at kunne afsætte bestyrelsen. Den skal indbringes for Den Særlige Klageret.

Men mener Folketinget, at man ikke er tilfreds med den embedsførelse, som bestyrelsen har, har Folketinget jo ikke koblet sine egne muligheder ud, Folketinget har altid muligheden for at ændre det grundlag, hvorunder domstolsstyrelsens bestyrelse fungerer, ved at ændre i loven. Sådan mener jeg nødvendigvis også det bør være, hvis vi mener det alvorligt, at vi vil have en uafhængig domstolsadministration, og vi mener, at det bør være Folketinget, der er den øverste myndighed, og ikke den til enhver tid siddende justitsminister.

Jeg mener, at de spørgsmål, der har været rejst både i den offentlige debat og af flere eller i hvert fald af ét medlem af statsrevisorkorpset og også af ordføreren for Det Konservative Folkeparti her i dag, vil vi kunne grave dybere i under udvalgsbehandlingen. Jeg håber til gengæld, at det er en graveøvelse, der vil føre os frem til, at vi kan stå sammen om den model, der her ligger, sådan at vi kan få et bredt forlig.

Fru Margrete Auken rejste en lang række konkrete spørgsmål, og jeg skal prøve at bidrage til besvarelsen af nogle af dem i dag; ellers

vil der være rig lejlighed til at få dem uddybet under udvalgsbehandlingen.

Fru Margrete Auken sagde, at nu må vi sikre, at der, når det her starter, også hos medarbejdere i styrelsen er den uafhængighed af den gamle administration. Jeg forstod også, at det var vigtigt af principielle årsager og ikke var båret af nogen kritik af de chefer, der i dag er i Domstolsafdelingen – bare så det er sagt.

Men der må jeg sige til fru Margrete Auken: Sådan er det også ifølge lovforslaget, og det fremgår af lovforslaget, side 22 nederst, i første spalte, at chefstillingerne i Domstolsstyrelsen opslås som ledige, medmindre bestyrelsen ønsker en anden ordning. Og her er det altså, at vi overlader det til bestyrelsen. Udgangspunktet er, at chefstillingerne slås op til besættelse, men hvis bestyrelsen ønsker noget andet, har bestyrelsen fuld kompetence her.

Der blev spurgt om Sø- og Handelsrettens placering i forbindelse med udpegning af medlemmer til bestyrelsen. Der er det sådan, at Sø- og Handelsretten er en lille domstol med kun fire dommere, og det ville være en overrepræsentation, hvis Sø- og Handelsretten skulle have en direkte repræsentation med et medlem i bestyrelsen. Men Sø- og Handelsretten har selvfølgelig mulighed for at være repræsenteret via Dommerforeningen, som er repræsenteret direkte i bestyrelsen, og de fire dommere er også organiserede medlemmer af Dommerforeningen.

Fru Margrete Auken spurgte om muligheden for, at andre end advokater kunne få mulighed for konstitution ved retten, og det er der allerede i dag. Det er muligt for universitetsprofessorer og andre at få konstitution ved retten i dag, men det er konstitution af ni måneders varighed. Den ny konstitutionslængde på de tre måneder er forbeholdt advokater. Det hænger sammen med, at advokater, som jo har og driver egen virksomhed, kan have vanskeligheder ved at gå ind i en konstitution på ni måneder, hvis de efterfølgende ikke får ansættelse ved domstolene eller ikke ønsker at få ansættelse ved domstolene som dommere. Det kan være vanskeligt at vende tilbage og drive sin egen virksomhed, hvis man har været væk fra hvervet og fra virksomheden i hele ni måneder. Det er baggrunden for de kortere konstitutioner for advokater.

Men jeg synes, der var mange gode takter og en, synes jeg også, i bund og grund positiv medvirken fra SF's ordførers side til at kunne

komme igennem med en så vigtig reform, som vi taler om her i dag.

Jeg vil i øvrigt også gerne takke fru Sonja Albrink for en helt positiv og utvetydig tilkendegivelse om, at CD gerne ville stå med i reformen. Det vil jeg gerne kvittere for, og jeg er sikker på, at med de tilkendegivelser, der er kommet her, vil vi gå en interessant og grundig udvalgsbehandling i møde.

Jeg skal og Justitsministeriet skal gøre alt, hvad vi kan, for at besvare alle medlemmers spørgsmål så grundigt som overhovedet muligt, sådan at vi inden denne samlings udgang har fået vedtaget en meget stor historisk reform for danske domstole.

Formanden:

Så går vi i gang med anden omgang, og der har fru Margrete Auken meldt sig.

Margrete Auken (SF):

Tak for svaret og tak for ros. Man bliver jo glad, når man sådan får klap på hovedet.

Jeg vil godt tage fat på i hvert fald tre ting. For det første spørgsmålet om bijobbene og lønningerne. Jeg kan altså ikke forstå, at dommerne ikke har skammet sig lidt. Det er pinligt at læse, at det skulle være så slemt for dem, at deres indtægter kom frem. Jeg synes, begrundelsen er jammerlig, for begrundelsen er jo netop det dér, at de ikke er noget særligt, og så den begrundelse, som hr. Søren Søndergaard henviste til, nemlig at så skulle det også gælde os her i Folketinget.

Hr. Søren Søndergaard og jeg havde en overvejelse om, hvem der så havde betalt ham for at gå op og give dem det alibi, at det var først, når man havde fået De Konservative med på at afsløre, hvad de havde af indtægter, og Venstre til at afsløre, hvad de havde af indtægter, at vi skulle have dommerne til det. Det er jo også at give det lange udsigter, men jeg mener da også, at dommere gerne skulle være betragtelig mere uafhængige end folketingsmedlemmer.

Jeg har set dommer Holger Kallehauge citeret for, at han ikke kan begribe, at de dér mange dommere har haft sådan en interesse i at forsvare de ganske få, der virkelig scorer kassen, for det er nogle meget store beløb, og jeg tror, det ville være gavnligt, hvis det kom frem, hvor store de er. Jeg tror ikke, man kan aflæse noget om tidsforbrug ud af det, det tror jeg altså heller ikke der er nogen der har sagt, for så ville de overhovedet ikke have tid til andet, hvis det

skulle udmåles i timelønninger i forhold til de beløb dér.

Jeg synes, at de beløb skal frem, og jeg synes, at det er skamfuldt for dommerne selv, at de har nogle talsmænd, der siger – jeg ved godt, at der er enkelte af dommerne, der har sagt: Vi tager da ingen skade af, at det her kommer frem. Jeg vil godt sige i den forbindelse – det kan godt lyde lidt insinuerende nu, men det er ikke sådan ment – at det jo er sådan, at der er adskillige præsidenter, i hvert fald en enkelt præsident, måske flere, der gerne påtager sig det hverv at være voldgiftsdommer.

Jeg siger ikke, at det hænger sammen med, at lønnen er god, det har jeg ingenting sagt om, men det kunne være godt, at vi vidste, hvad den var, og så kunne det derudover være godt, hvis vi skal have det system med de dér foretagender, at det så ikke er præsidenten, der skal være den, der afgør, om der er for mange penge i det, og samtidig selv kan påtage sig det, osv. Så skal det enten være sådan, at præsidenten ikke kan gøre det, eller også i hvert fald sådan, at det er Domstolsstyrelsen, der i givet fald udpeger, måske efter indstilling, men sådan at der kommer lidt mere snor i det.

Jeg synes, det er en virkelig sort plet i det her forslag og lidt afslørende for dommerne og for deres svar, og der er ingen af dem, der argumenterer behageligt, sådan at det er rart at læse. Det er hele vejen igennem en lille bitte smule snavs at komme ind i den argumentation, og jeg kan ikke forstå, at de synes, det er skamfuldt, at de dér indtægter kommer frem. De skal altså fremstå som uafhængige, og jeg håber, at vi får den sag på plads, inden vi er færdige her, og jeg håber altså også, at det sker med Socialdemokratiets åbenlyse støtte.

Så er der nogle småting, jeg ikke kan forstå. Jeg synes, at det er vældig, vældig godt, at man har brugt god tid på det her, men jeg kan ikke finde ud af, hvor den filosofiske overvejelse er henne over, at Den Særlige Klagerets dommere skal udnævnes efter det gamle system, altså dér er det justitsministeren, derefter indstilling af 4, og jeg har kigget efter, og der står bare, ja – der står ingenting.

Det er ikke, fordi jeg siger, at der er noget galt i det. Man kan spørge: Hvad er der galt i det eksisterende system? Men det kan jo godt være, at det simpelt hen bare lige er røget med videre; ellers vil jeg gerne have en forklaring på, at når det gælder Den Særlige Klagerets dommere, så kommer justitsministeren pludselig

ind og kan vælge 1 ud af 4 til alle posterne. Det vil jeg godt lige vide også.

Så er der det, vi har diskuteret i SF's bagland og i vores retsudvalg, diskussionen om, hvem der skal kunne få mulighed for at kunne komme ind udefra, og jeg er ganske enig med justitsministeren i, at for folk, der har deres private biks, kan det være utrolig svært at have en prøveperiode på længere end tre måneder. Men det var faktisk også det, jeg prøvede at gøre opmærksom på, at det er altså andre end sig selv, det er selvfølgelig det dér med Advokatrådet og Slotsholmen og så måske, hvis man kommer i tanker om det, Folketinget, der kunne komme på tale, og så universiteterne.

Jeg nævner de store ideelle organisationer, men der kunne være privatansatte, som ikke kan få fri i ni måneder, og som man derfor på forhånd siger, at dem vil man ikke se. Det er meget, meget svært at få fri i ni måneder til sådan en stilling som den her.

Ellers synes jeg, at ministeren skal sige, hvordan det så på anden måde skal kunne lade sig gøre, så vi ikke lukker det inde i sit eget system. Der sidder faktisk i det private system jurister, som jeg tror det ville være spændende at få med ind, og at det skal være fremragende jurister, er vi alle sammen enige om. Det er ikke det, der er til diskussion.

Så er der hele diskussionen om, hvorvidt nogle af os har ment, at hvis vi skulle have en helt uafhængig domstol, som så i givet fald skulle sortere under Folketinget, om det er ensbetydende med, at man dermed har sagt, at man vil politisere domstolene. Det er vistnok kun Socialdemokratiet, der har sagt det, først ordførerne, derefter ministeren, i den her debat.

Det er der altså ingen – ingen – der har ønsket i Danmark. Jeg er enig med ministeren i, at det ikke er ønskværdigt. Jeg tror heller ikke, at det var det, der lå bag Advokatrådets Menneskerettighedsudvalgs forslag om, at det skulle være på den måde, at nu skulle man politisere domstolene. Man kan altså godt tænke andre modeller end en, der så i øvrigt hele vejen igennem kopierer det amerikanske system, fordi det på det punkt, nemlig at de står frit i forhold til forvaltningen i øvrigt, så betyder, at man også skal have de, synes jeg, højst betænkelige sider, der også er af det amerikanske system.

Men det vil jeg så ikke gøre mere ud af nu. Jeg vil bare have det understreget også for historikkens skyld, at det altså alene er Social-

demokratiet, der ikke har kunnet se forskel på en helt uafhængig domstol og så en, der var politiseret af jeg ved ikke hvad.

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg vil godt starte med at forlænge lidt af den diskussion, som fru Margrete Auken her kom ind på med politiserende domstole, for politiserende domstole kan være meget.

I diktaturer har vi set, at domstole, der er helt afhængige af den udøvende magt, bliver kraftigt politiseret. Da Sovjetunionen eksisterede, var der vel mange af os, der fornemmede, at de politiserede, og i Tyskland i sin tid under naziregimet politiserede de vel også. Dér, hvor jeg ser en ganske stor risiko for at politisere – jeg siger på ingen måde, at det har været tilfældet i Danmark – er, hvis der bliver nære bånd mellem det eksekutive, altså mellem regeringen, præsidenten, eller hvem det kan være, og domstolen.

Det er da rigtigt, at de amerikanske domstole – højesteret i Washington – vedtager ting, som får en direkte indflydelse på samfundsudviklingen. Det er helt åbenbart, og det kan man så have forskellige holdninger til. Nogle synes, det er en frygtelig ting. Jeg synes, det er ganske ubehageligt, hvis et politisk flertal i den lovgivende forsamling eller en udøvende magt i den periode, den har sit mandat, bare uden nogen form for afgrænsninger eller stopklodser, som så må sættes af den dømmende magt, kan udøve det, som den måtte ønske i lige de år, hvor den så har politisk beføjelse til at gøre det. Hvis det så går for tæt på grundloven eller på andre særligt sikrede rettigheder for befolkningen, må det da være domstolens opgave at få det stoppet.

Det kan da også være, at vi herhjemme er i gang med sådan en udvikling allerede på de eksisterende præmisser og inden for de eksisterende regler, for der var da mange, der klappede i hænderne og mere end det, da Højesteret for nylig afgjorde, at domstolene godt kunne tage stilling til søgsmålet om grundlovens § 19, og hvad der lå i den. Så må vi se, hvor langt Højesteret kommer, når sagen bliver afgjort en gang til foråret.

Men jeg vil da sige, at princippet forskrækker mig ikke på nogen måde; tværtimod har befolkningen dér et bolværk mod pludselige politiske stemningsbølger. Tænk sig hvis nu alt det, vi snakkede om i formiddags, blev realitet i Danmark, og V, K, O og Z fik et flertal her i Folke-

tinget og begyndte at lave om på udlændinge-lov, retsplejelov, og hvad ved jeg, hele vejen igennem, og nogle andre i samfundet så blev forskrækkede og sagde, at nu gik det deres grundlovssikrede rettigheder for nær. Så håber jeg da meget, at de danske domstole allerede inden for det eksisterende regelsæt vil leve op til deres forpligtelser og så sige: Hertil og ikke længere. Politiske flertal må respektere vores grundlov. Her stopper det!

Jeg vil derudover godt lige gøre et par bemærkninger om dommernes biindtægter, for jeg synes, noget af den argumentation, som vi i hvert fald hidtil er stødt på for at tage den ordning, som nu ligger i regeringens forslag, og som vi fra radikal side også bakker op, har været lidt forkert.

Jeg er enig med dem, der her i dag siger, at dommerne udgør en særlig gruppe personer. Mine krav og mine forventninger til en dommers integritet er langt, langt større, end hvad jeg mener man kan forvente af en folkevalgt. Det er jo nærmest lidt legitimt, at der er forskellige moralkodekser eller moralopfattelser i Folketinget hos politiske partier, og det hørte vi da også i formiddags, da vi snakkede om moral. Nogle mener, at en moralsk forpligtelse går ud på, at alle andre lande skal gøre noget, som Danmark synes er rigtigt, eller som de selv synes er rigtigt, hvorimod de meget nødtigt vil tale om moralske forpligtelser, for så vidt angår den interne behandling af udlændinge i Danmark. Så det er jo legitimt, helt naturligt og givet, at der i Folketinget er forskellige opfattelser af moral, men jeg håber bestemt ikke, at dommerne i udøvelsen af deres erhverv har de samme forskellige holdninger til bibeskæftigelse, for så egner de sig ikke til at være dommere.

Jeg ved, at Dommerforeningens formand meget gerne for Retsudvalget vil fremstille sine og foreningens holdninger bl.a. i disse sager og til dette spørgsmål, og jeg ser frem til, at vi under behandlingen af dette lovforslag også kan komme i en direkte kontakt med Dommerforeningen, uden at der altså skulle ske noget slemt derved. Der skulle ikke ske noget ved, at der kan være kontakter mellem lovgivere og domstole, lige så vel som der kan være kontakter, møder, mellem den udøvende magt, regeringen, og domstolene.

Formanden:

Tak. Er der flere i anden omgang, før justitsministeren svarer? Og justitsministeren? Nej. Det

vil sige, at der er ikke flere, som har bedt om ordet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 6: Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Dagpenge til forældre med alvorligt syge børn samt forlængelse af arbejdsgiverperioden m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 8/10 97).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Inger Bierbaum (S):

Da mit partis ordfører, fru Jytte Madsen, desværre ikke kan være til stede i dag, skal jeg hermed fremføre Socialdemokratiets synspunkter på lovforslaget.

Lovforslag nr. L 6, forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel, består af flere forskellige dele. Det foreslås heri, at reglerne om godtgørelse til forældre med alvorligt syge børn overflyttes fra bistandsloven § 48 a til dagpengeloven. Det betyder, at forældres fravær fra arbejdspladsen på grund af alvorligt syge børn under 14 år helt sidestilles med dagpengemodtageres vilkår ved egen sygdom.

Den overflytning betyder ikke nogen ændring af modtagerkredsen eller af selve betingelserne for at modtage ydelsen. Derimod betyder ændringen, at forældre til alvorligt syge

børn får de samme klagemuligheder og ATP-vilkår, som alle andre på sygedagpenge, hvilket ikke er muligt under den nuværende ordning.

I lovforslaget ligger der også, at staten betaler kommunernes øgede udgifter til ATP. Jeg skal også lige oplyse, at bestemmelserne allerede er taget ud af de nye sociallove, som erstatter bistandsloven pr. 1. juli 1998.

Lovforslaget indeholder også forslag om, at den periode, hvor de private arbejdsgivere skal betale sygedagpenge, ændres fra 2 uger til 3 uger, og samtidig foreslås det, at private arbejdsgivere og forsikrede selvstændige får mulighed for at vælge, om de selv vil afholde udgiften til sygedagpenge for de 2 første dage, eller om de vil betale en højere præmie for at forsikre sig allerede fra første dag.

Formålet med disse to forslag er at nedbringe det offentlige udgifter til sygedagpenge, men derudover er det for mig at se også et yderligere incitament for virksomhederne til at gøre mere ud af arbejdsmiljøet, således at antallet af medarbejderes sygedage falder.

I lovforslaget ligger der yderligere en bestemmelse om, at forsikringsselskaber skal have pligt til at orientere den skadelidtes kommune, når der udbetales erstatning på grund af personskade. Dette er for at lette kommunernes adgang til at kunne gøre regres gældende for sygedagpenge udbetalt af kommunerne i tilfælde, hvor der er tale om ansvarlig skadevolder.

Til sidst skal jeg nævne tiltaget i lovforslaget om hurtig indsats i en sygdomsperiode. For at fremme revalideringen og dermed fastholde den enkelte dagpengemodtager på arbejdsmarkedet, foreslås det også, at kommunerne, når sygedagpengene forlænges, med henblik på forestående revalidering senest efter 6 måneder skal have iværksat den nødvendige forrevalidering.

Ændringerne betyder alt i alt en forbedring af den nuværende lovgivning og giver en rimelig offentlig besparelse. De enkelte elementer i socialministerens lovforslag foreslås at træde i kraft på forskellige tidspunkter, strækkende sig fra den 29. december 1997 til 1. juli 1998.

Socialdemokratiet anbefaler forslaget.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg har lige et enkelt spørgsmål til fru Inger Bierbaum, fordi fru Inger Bierbaum her sagde, at det, at man forlænger den periode, arbejdsgiverne skal betale sygedagpenge i, fra 2 uger